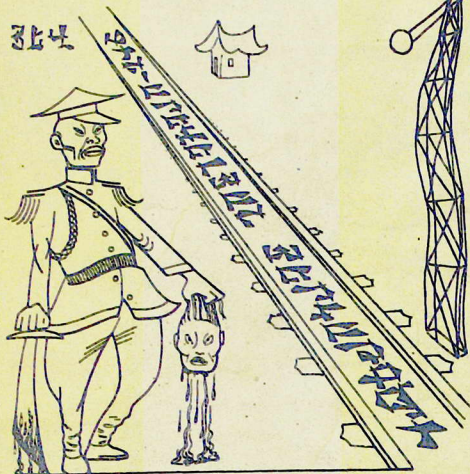

9-79

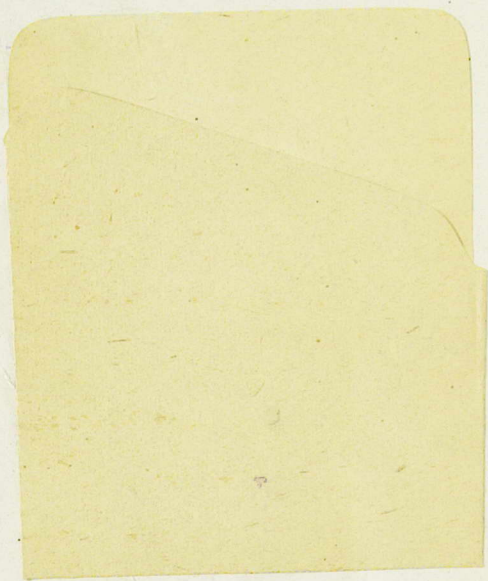
Der erste Schluss

五

402 414 426

五五五

9(51)
9-76

ՍՏՈՒԳՎԱԾ Է 1961 թ.

Ե. ՉՈՓՈՒՐՅԱՆ

ՄԵՐ ՈՐԵՐԻ ՉԻՆԱՍՏԱՆԸ

ՅԵՎ

ՉԻՆ-ԱՐԵՎԵԼՅԱՆ
ՅԵՐԿԱԹԳԾԻ ԿՈՆՖԼԻԿՏԸ

ՊԵՏԱԿԱՆ ՀՐԱՑԱՐԱԿԱԶՈՒԹՅՈՒՆ

ՅԵՐԵՎԱՆ — 1929

A $\frac{7}{1507}$

ՊԵՏՐԱՏԻ ՅԵՐԿՐՈՐԴ ՏՊԱՐԱՆ ՅԵՐԵՎԱՆՈՒՄ

Հր. № 1057

Պատվ. № 911

Դրամ. № 5735 (բ) — Տիրամ 3000

ՄԵՐ ՈՐԵՐԻ ԶԻՆԱՍՏԱՆԸ

Հետպատերազմյան կապիտալիզմի «յերրորդ շրջանը» — Գաղութները «յերրորդ շրջանում» — Չինաստանի հեղափոխական շարժման ընթացքը — Չինական բուրժուազիայի «հաղթանակը» — Կոմիներները չինական հեղափոխության մասին — Հոդային հարցը Չինաստանում — Միացյալ Չինաստանը — Չինական բուրժուազիան և իմպերիալիզմը — Նանկինի կառավարությունը և Միացյալ Նահանգները — Իմպերիալիստական մրցակցությունները Չինաստանում — Չինական գեներալները պայքարը — Չինաստանի արդյունաբերության զբաղվածությունը — Արտաքին առևտուրը — Հեղափոխական նոր վերելքի նախորդակին — Չին կոմկուռի անելիքները:

ՀԵՏՊԱՏԵՐԱԶՄՅԱՆ ԿԼՊԻՏԱԼԻԶՄԻ «ՅԵՐՐԱՐԳ
ՅՐԶԱՆԸ»

Իմպերիալիստական պատերազմից հետո
կապիտալիզմի ընդհանուր կրիզիսն արտա-
հայտվել է յերեք տարբեր շրջաններով: Ա-
ռաջին շրջանում, յերբ կապիտալիզմի կրի-
զիսը սուր բնույթ ստացավ, յերկրորդ շր-
ջանում, յերբ կապիտալիզմը մասնակի կա-
յունացման յենթարկվեց, յերրորդ՝ ներկա
շրջանում «կապիտալիստական տնտեսու-
թյունը, և զուգահեռաբար նաև Խորհրդա-
յին Միության տնտեսությունն անցել են
նախապատերազմյան շրջանից (վերակա-
ռույցման շրջանը—նոր տեխնիկայի հիման
վրա տնտեսության սոցիալիստական ձևե-
րի աճումը ԽՍՀՄ-ում): Կապիտալիստական
աշխարհում տեխնիկան արագ կերպով զար-

դանում ե, աճում են կարտելները, տրեստները, պետական կապիտալիզմի տենդենցները, միևնույն ժամանակ ուժեղ կերպով զարգանում են համաշխարհային տնտեսութան հակասությունները, իրրև անմիջական հետևանք կապիտալիզմի կրիզիսի նախընթաց շրջանների ստեղծած դրության (կրճատված շուկաներ, խորհրդային Միություն, գաղութային շարժումներ, իմպերիալիզմի ներքին հակասությունների աճում)։ Այս չերրորդ շրջանը, վոր առանձնապես սրել ե արտադրական ուժերի աճման և շուկաների կրճատման միջև դոյություն ունեցող հակասությունը, անխուսափելի չե դարձնում իմպերիալիստական պետությունների միջև իմպերիալիստական պատերազմի մի նոր ֆազը, խորհրդային Միության դեմ իմպերիալիստական նոր պատերազմը, իմպերիալիստների և նրանց ինտերվենցիաների դեմ ազգային ազատագրական պատերազմները և դասակարգային հսկա պայքարներ։ Այդպիսով սրվում են միջազգային հակասությունները (հակասություններ կապիտալիստական չերկրների և խՍՀՄ միջև — չլուսիսային Զինաստանի

գրավումն իբրև նրա անդամահատության և միլիտարիստական կռիվների սկզբնավորութուն) և կապիտալիստական յերկրների ներքին հակասութունները (բանվոր դասակարգի ժառանգների հեղափոխականացում, դասակարգային պայքարի սրում) շվեալադերձելով զաղութային շարժումները (Չինաստան, Հնդկաստան, Յեդիպտոս և Սիրիա): Այս շրջանը կապիտալիզմի ժամանակավոր ստաբիլիզացիայի հակասութունների նոր զարգացումով՝ անխուսափելիորեն հանգում է այդ ստաբիլիզացիայի խախտման և կապիտալիզմի ընդհանուր կրիզիսի սրման ծանրանալուն» (Կոմիսներնի վեցերորդ կոնգրեսի՝ միջազգային դուրքյան յեվ Կոմիսներնի անելիքների մասին բանաձեվից):

ԳՆՂՈՒԹՆԵՐԸ «ՅԵՐՐՈՐԳ» ՁԵՋԱՆՈՒՄ

Այսպես, ուրեմն, այն ժամանակ, յերբ մի վորոշ ժոմենտում և յերկրում, քվում է, քե սոցիալական ուժերի հավասարակշռություն է սեղծվել, մի այլ սեղում կրիզիսը սուր կերպով արձանայսվում է, սպառնալից չափեր է ընդունում. Այդ յերևույթն առավելապես նկատելի չի զաղութային և կիսազաղու-

թային չերկրներում, վորտեղ վերջին տա-
րիների ընթացքում հեղափոխական սոցիա-
լիստներ, մակընթացություններ և տեղա-
տվություններ շուտ-շուտ իրար են հաջոր-
դում, ստեղծելով լարված դրություն:

Կոմիստերնի վեցերորդ կոնգրեսսը գա-
ղութային և կիսագաղութային չերկրների
հեղափոխական շարժման մասին ընդունած
իր բանաձևում ընդգծում է, վոր «գաղութ-
ներն իրրև շահագործման որչեկտ, վորից
չի կարող հրաժարվել իմպերիալիզմը, ավե-
լի քան առաջները, դառել են կոնֆլիկտ-
ների և պատերազմների աղբյուր իմպե-
րիալիստների միջև: Մյուս կողմից գաղութ-
ների ու կիսագաղութների հսկայածավալ
աշխարհը մասսայական հեղափոխական
շարժումների անհանգչելի ոջախ է դառել:
Այս չերեութը, վորի պատմական նշանա-
կությունը հսկայական է, մասամբ արդյունք
է այն փոփոխությունների, վորոնք առա-
ջացել են իմպերիալիստական պատերազմի
ժամանակ, և հետո՝ գլխավոր գաղութային
և կիսագաղութային չերկրների ներքին
դրության, նրանց սոցիալ-տնտեսական
ստրուկտուրայի մեջ (կապիտալիստական

նորդյունաբերական տարրերի ուժեղացում, ագրարային կրիզիսի խորացում, պրոլետարիատի կազմակերպութան սկզբնավորություն և աճում, գյուղացիական լայն մասսաների չքավորացում և այլն), մասամբ նաև այն փոփոխությունների, վրդովնք կատարվել են միջազգային դրության մեջ»:

«... Այս բոլորը նշանակալից չափով արագացրին գաղութային և կիսագաղութային չերկրների ժողովրդական հսկայական մասսաների քաղաքական դարձմանը և առաջացրին հեղափոխական մեծ յելույթների մի շարք, վրդովնք մեծ մասամբ որիցինալ և սերտ կերպով միացրին հակափմպերիալիստական ազատագրական պայքարը չերկրի ներսում դասակարգային ուժերի զարգացմանը» (Բանաձեվի առաջաբանի Ա. կեսը):

Գաղութային և կիսագաղութային չերկրների արտաքին և ներքին սոցիալ-տնտեսական զարգացման այս հիմնական գնահատականը հնարավորություն և տալիս պարզ պատկերացում ունենալ Չինաստանի ներկա դրության, հեղափոխություն առաջին շրջանի վերջանալուց հետո (Կանտոնի

կոմմունան) անցած ժամանակամիջոցում կատարված դեպքերի, ներկա քաղաքացիական կոնֆլիկտի բովանդակության, Ձինաստանում իմպերիալիստական պետությունների ներհակությունների և մասսաների հեղափոխական շարժման վերելքի հեռանկարների մասին:

ՁԻՆԱՍՏԱՆԻ ՀԵՂԱՓՈԽԱԿԱՆ ԹԱՐԺՄԱՆ ԸՆԹԱՅԷՐ

Ձինաստանի հեղափոխության առաջին շրջանը վերջացավ Կանտոնի Կոմմունայի (1927 թ. դեկտեմբեր) պարտությամբ: Հեղափոխության առաջին շրջանում բանվորական շարժումն իր ամենաբարձր դադարձնակետին հասավ 1927 թ. սկզբներին, իսկ գյուղացիական հեղափոխության ալիքներն՝ ամառվա ամիսներին: Դրանից հետո սկսվեց վայրենիքը: Կանտոնի բանվորների ապստամբությունը համաշխարհային նշանակություն ունեցող մի դեպք էր, պրոլետարիատի հերոսական փորձը՝ Ձինաստանում խորհրդային իշխանություն կազմակերպելու, «սակայն այդ ապստամբությունը, հեղափոխության պարտության պրոցեսում, որի եկսիվորեն հանդիսացավ արիերգարդային (վեր-

ջապահ) մի կռիվ» (Զինկոմկոուսի վեցերորդ կոնգրեսսի բանաձևից)։

Կանտոնի Կոմսունալի պարտությամբ սկսվեց միջին մի ֆաղ, հեղափոխության առաջին ու գալիք վերելքի միջև, իբրև հեղափոխական պրոլետարիատն ու գյուղացիությունը ծանր պարտություններ կրեցին, իբրև կոմկոուսակցությունը կորցրեց իր կազմերի մի մասը, չինական բուրժուազիան դադարեցրեց իր պայքարն իմպերիալիզմի դեմ և ժամանակավոր դաշն կընքեց ֆեոդալ-միլիտարիստների հետ։ Այդ պրոլետյունն, իհարկե, չի ժխտում ան, վոր ժամանակ առ ժամանակ բորբոքվում են որից քաղաքացիական կռիվը բուրժուազիայի ու ֆեոդալ միլիտարիստների միջև (Ինչպես 1929 թվին Նանկինի և Գուանսիի խմբավորումների պայքարը, Սուն-Չուն-Փանի յեղուկթը և այլն), իբրև հետեանք բուրժուազիայի և ֆեոդալ միլիտարիստների խմբակցական շահերի ներհակության կապված իմպերիալիստական պետությունների հակամարտություններին (առանձնապես Մ. Նահանգների ու Անգլիայի և Մ. Նահանգների ու Յապոնիայի միջև)։

ՉԻՆԵԿԸՆ ԲՈՒՐԺՈՒԱԶԻՆՈՒԹՅԱՆ «ՀԱՂԹԱՆԵԿԸ»

Չինական հեղափոխության առաջին շրջանի վերջանալուց, բանվորա-գյուղացիական հեղափոխական շարժման սլարտութունից հետո ստեղծված դրությունը բուրժուազիայի կողմից ոգտագործվեց ամբացնելու իր դիրքերը, ամբողջ տնտեսական, քաղաքական, ռազմական իշխանութունն իր ձեռքը կենտրոնացնելու միջոցով։ Դրանով բուրժուազիան հեղափոխության խընդիրները համարեց լուծված։ Այդ շրջանի մասին գոմինդանական մամուլը տվել է իր ժամանակին հետևյալ գնահատականը. «Չինաստանում հեղափոխությունը հաղթանակել է, վերջացել է հեղափոխության շրջանը և սկսվել է շինարարության մի շրջան»։ Այդ շինարարությունը ղեկավարելու չեր նանկինի կառավարությունը, վորի ծրագրի հիմնական կետերն էին՝ բանակի մեծ մասի զինաթափում (այսինքն գեներալների ռազմական ուժի կրճատում և նրանց չեթարկումն ազգային կառավարության), ֆինանսական, հարկային և բանակային միասնական սիստեմ, արդյունաբերության

և տրանսպորտի զարգացում և այլն: Ծրագիրն ամփոփված և այն մանիֆեստի մեջ, վոր ազգային կառավարութչան կողմից հայտարարվեց 1928 թ. հոկտեմբերին: Մի խոսքով, չինական բուրժուական ձգտում եր ստեղծել բուրժուական միացյալ չինական մի պետություն:

Համարյա նման դնահատական տվել և նաև 2-րդ Ինտերնացիոնալը: Չինաստանը «մտել և կապիտալիստական զարգացման հունի մեջ», ինչպես ասված և Բրյուսսելի կոնգրեսսի վորոշումներում: «Սոցիալիստ» Ալբերտ Թոման գեպի Չինաստան կատարած իր ճանապարհորդությունից այնքան եր վոգեորված, վոր ել ավելի առաջ գնաց, նույնիսկ ազգային կառավարութչունը համարելով «Չինաստանը խաղաղացող, սոցիալիզմ կառուցող և բանվոր դասակարգի շահերի պաշտպան»: «Չինաստանում իմ տեսածների հիման վրա կարող եմ հայտարարել, ասում ե Ալբերտ Թոման, վոր չինացի բանվորների և կապիտալիստների կյանքը նույն մակարդակի վրա չե: Դասակարգային խտրութչուններ չկան, դասակարգային պայքարը վոչ մի արժեք չունի:

այդ յերկրների համար» (Շանհայի «Շուն Պաո» չինական քերթի աշխատակցին արած հայտարարությունից)։ Մի այլ առթիվ Պեկինի պաշտոնական արհմիությունների ժողովում արտասանած իր ճառում Թոմասն հայտարարել է. «Պետք է վոր չինացի բանվորները բացարձակապես ընդունեն Սուն-Յաթ-Սենի վարդապետությունը։ Նախ պիտի արտագրուի յունը բարեկամել, հետո խոսել հավասար բաժանման մասին» (Նույն քերթի 1928 թ. նոյեմբերի 22-ի համարում)։

Այդպիսով, թե Գոմինգանը և թե 2-րդ Ինտերնացիոնալը գտնում են, վոր Չինաստանում հաղթանակել է բուրժուական հեղափոխությունը, Չինաստանն անցել է «կապիտալիստական շինարարության» և սրանից հետո նա, մի շարք յեվրոպական յերկրների որինակով, պետք է առաջ գնա կապիտալիստական դարգացման ուղիով։ 2-րդ Ինտերնացիոնալը, խանդավառված այդ դրուիթյամբ, հանձինս Ալբեր Թոմալի, խրատում է նույնպես չինացի բանվորներին, վոր «վոչ թե պետք է պայքարել, այլ ոգնել կապիտալիզմի դարգացմանը Չինաստանում, հարմարվել ստեղծված դրուիթյանը,

մանավանդ վոր, ըստ Ալբեր Թոմայի, «ազգային (Նանկինի) կառավարությունը (վոր 10,000-ավոր հեղափոխական բանվորներ և գյուղացիներ և կոտորել) ըմբռնում և, թե ինչն և վատ կապիտալիզմի մեջ»:

ԿՈՄԻՆՏԵՐՆԸ ՉԻՆԵԿԸՆ ՀԵՂԱՓՈԽՈՒԹՅԱՆ ՄԱՍԻՆ

Տրամադծորեն հակառակ գնահատական տվեցին իրերի դրությանը Կոմինտերնի Գործկոմի իններորդ պլենումը 1928 թ. փետրվարին, ինչպես նաև վեցերորդ կոնգրեսը: «Չինական հեղափոխության ներկա օրջանը բուրժուական-դեմոկրատական հեղափոխության օրջանն է, վոր չի վերջացել վոչ ճնշեսական սեսակեից (ագրարային հեղափոխությունն յեվ Ֆեոդալական հարաբերությունների վերացում), վոչ իմպերիալիզմի դեմ ազգային պայքարի սեսակեից (Չինաստանի միացում յեվ ազգային անկախություն), վոչ իշխանության դասակարգային բնույթի սեսակեից (պրոլետարիատի յեվ գյուղացիության դիկտատուրա)»:

Մի տարուց ավել և անցել այն որից, չերբ Կոմինտերնի Գործկոմի իններորդ պլենումը տվեց այս գնահատականը, և ժող

մեկ և կես տարի Կանադոնի Կոմսոնայի պարտությունից ու բուրժուազիայի «փաշլուն» հաղթանակից հետո: Սակայն հետագա իրադարձությունները, ինչպես նաև ներկա անցքերը մի անգամ ևս ապացուցեցին Գոմինդանի քաղաքականության սնանկությունը և Կոմինտերնի պնահատականն այն մասին, վոր Զինասանում, ինչպես նայել գաղութային յեղ կիսագաղութային այլ յերկրներում, բուրժուազիան ընդունակ չի լուծել բուրժուական-դեմոկրատական հեղափոխության խնդիրները (ագրարային հարց, հակաիմպերիալիստական պայքար, Զինասանի միացում յեղ այլն):

Գաղութային չերկրներում իմպերիալիզմի տարած տնտեսական ճնշման քաղաքականությունը, տեղական բուրժուազիայի մեջ առևտրական բուրժուազիայի դերակշռությունը, շատ տեղերում առևտրական բուրժուազիայի և կալվածատերերի նույնությունը, արդյունաբերական բուրժուազիայի թուլությունը և նրա հակահեղափոխական որիննուացիան՝ պրոլետարական մասսաների հեղափոխականացման պրոցեսի ժամանակաշրջանում, գյուղացիական մաս

սաների արժնացումը հեղափոխական այս պայմաններում, չինական բուրժուազիայից իլիկ են բուրժուական հեղափոխութեան շարժիչ ուժը լինելու դերը: Այս պատճառներով էլ նա վորո՞ւ պայքարից նետո զիջեց մպերիալիզսին, համաձայնութեան յեկավ ֆեոդալ միլիտարիստների հետ:

ՀՈՂԱՅԻՆ ՀԱՐՅԸ ՁԻՆԱՍՏԱՆՈՒՄ

Հիմնական խնդիրներից մեկը, վոր չինական բուրժուազիան չկարողացավ լուծել, ազրարային հարցն է: Ազրարային հեղափոխութեանը բուրժուական-դեմոկրատական հեղափոխութեան առանցքն է: Հողային սեփականատիրական փոխհարաբերութեանների մեջ համարյա վոչ մի փոփոխութեան տեղի չի ունեցել: Հողերի մեծ մասը կենտրոնացած է մնում կալվածատերերի ձեռքին, ինչպես նաև վոռոգման ցանցը, վոր մեծ նշանակութեան ունի Ձինաստանում: Ազրարային արենդը մնում է նախորդ բարձրութեան վրա: Հեղափոխութեան շրջանում վորոշ վայրերում իջեցված ազրարային արենդը նորից բարձրացել է: «Իմպերիալիզմի և ֆեոդալիզմի կոզմից

գլուղացիութեան շահագործման գիշատիչ
 ձևերը, կապիտալիստական սիստեմի հա-
 տուկ հարկային, փողային և առևտրական
 հարաբերութիւնները շարունակում են քաշ-
 քաշել Զինաստանի գլուղը, պատճառ դառ-
 նալով գլուղի չքավորացման և գերբնակչու-
 թեան: Հնդկաստանում, Զինաստանում,
 Հնդկաչինում գլուղացիների պառուպերիզա-
 ցիան աչն աստիճանի չե հասել, փոր աչժմ
 գլուղի հիմնական տիպը անհող, կամ հա-
 մարչա անհող գլուղացին է, փորը հաճախ
 սովի չե մատնված: Կալվածատիրութիւնը
 յերբեք կապ չունի գլուղատնտեսական մեծ
 եքսպլոատացիայի հետ և գլուղացիներից
 տրենդներ գանձելուն է ծառայում միայն:
 Հաճախ մի կողմից հողագործի և մշուս կող-
 մից կալվածատերերի կամ պետութեան միջև
 գոյութիւն ունեն պարագիտ միջնորդների՝
 ագարակատերերի և չենթագարակատերերի
 մի ամբողջ հերարխիա: Արհեստական վոռոգ-
 ման հին ցանցերը, փորոնք աչդ չերկրնե-
 րում մեծ նշանակութիւն ունեն հողագոր-
 ծութեան համար, քաշքաշվեցին շնորհիվ իմ-
 պերիալիստների միջամտութեան և յերբ
 վերականգնվեցին, կապիտալիստական հի-

ման վրա, նրանց ոգտադործումը գյուղացիության համար չափազանց թանգացավ: Վատ հունձքերը հեռագհատե հաճախակի դարձան: Աղետների և համաճարակների հանդեպ գյուղացին անպաշտպան և: Գյուղացիական հսկայական մասսաներ արտագրության պրոցեսից դուրս են մնում. քաղաքներում գործ գտնելու հնարավորություն չունեն, գյուղերում շատ քիչ անգամ աշխատանք են գտնում և դառնում են թշվառ կուլիներ» (16-րդ կոնգրեսի բանաձևվից):

Միքանի թվեր բավական են լուսարանելու համար այս դրությունը: Շանհայի բրնձի առևտրականների ընկերության տեղեկությունների համաձայն բրնձի 1928 թվի բերքը Յյանսու նահանգում 60⁰/₀, Անխուռ նահանգում 50⁰/₀, Չեցզյան, Յյանսի և Հենան նահանգներում 40⁰/₀, իսկ Հունանի նահանգում 30 տոկոս պակաս և չեղել: Յերբ այդ նահանգների բրնձի միջին բերքն ամեն տարի հաշվում եր 15 միլ. տոնն, - 1928 թ. բերքը չեղել և միայն 5 - 6 միլիոն տոնն: 1928 թվի քաղաքացիական կռիվները վերջացել

կլին, սակայն գյուղատնտեսությունը վոչ թե բարձրանում եր, այլ ընկնում, ագրարային կրիզիսը սրվում: Իսկ բերքի այդ գրությունը վոչ թե պատահական եր, այլ արդյունք այն հանգամանքի, վոր գյուղի՝ կապիտալիստական տնտեսության մեջ մրտնեւը և ֆեոդալական ու կիսաֆեոդալական նախկին հարաբերությունների պահպանուելը ավելի շեշտում են կրիզիսը:

Ագրարային այդ գրության հետեանք և այն, վոր այս բոլեյին Չինաստանում 12—20 միլիոն սոված աղգաբնակություն կա, վոր Մանջուրիայում տեղից-տեղ գաղթում են 4 միլիոն աղգաբնակություն և այլն: (Թվերը կարող են չափազանցված լինել, բայց յերևույթն անժխտելի յե):

Ահա քե ինչու գյուղացիական ապստամբությունները, պարսիզանական կոմիսները խրոնիկական բնույթ են կրում: Յեթե մի նահանգում նրանք գաղարում են, մի ուրիշ նահանգում պոռթկում են: Վերջին գյուղացիական ապստամբությունները Հարավային Չինաստանում, գեներալ Ֆուն-Յու-Սյանի տիրած տիրութաւոյում մահմեդականների ահուկի ապստամբությունը,

վոր կրօնական հողի վրա, բայց ապրա-
բային բնույթ ունեւր և վորը վերջացավ
500.000 գյուղացիների կոտորածով, ան-
ժխտելի կերպով ցույց են տալիս այն
զժգոհությունը, վորը կուտակվում և գյու-
ղացիութեան մեջ և յերբեմն պայթում:

«ՄԻԱՅՅՈՒ ԶԻՆԱՍՏԱՆԸ»

Յերկրորդ հիմնական խնդիրը, վորին
ձգտեց և ձգտում և չինական բուրժուա-
զիան (հանձինս նանկինի կառավարու-
թյան), «Միացյալ Չինաստան» ստեղծելու
խնդիրն և: Վերջին միջանի տասնյակ տա-
րիների ընթացքում Չինաստանում գոյու-
թյուն են ունեցել բազմաթիւ տոանձին
պետություններ, համարյա անկախ Պեկինի
կենտրոնական կառավարությունից: Չի-
նական բուրժուազիան ֆեոդալ միլիտա-
րիստների դեմ մղած մի շարք կռիւներից
հետո ձեռնարկեց միացման գործին: Սա
կայն շնորհիւ բուրժուազիայի անհետե-
ղականութեանը, վորն արդյունք եր վերե-
վում մեր կողմից արդեն թված՝ պատճառ-
ների, տարած հաղթանակները հանգեցին
վոյ թի միութեան, այլ զանազան խմբավո-

բումների մի խախուժ ֆեդերացիայի, վորտեղ
 յուրաքանչյուր խմբավորում պահպանում է
 իր անկախ գոյությունը։ Ներկայումս հենց
 դոյություն ունեն մի շարք հիմնական
 խմբավորումներ։ Դրանցից առաջինն ազ-
 գային՝ Նանկինի կառավարությունն է,
 վորի իշխանությունը տարածվում է Յան-
 ցեյի հովտի մի մասի վրա, Չեցզյան, Յյան-
 սու և Անխուչ նահանգներում, ղեկավարու-
 թյամբ Չան-Կայ-Շիի, վոր ներկայացնում
 է Շանհայի խոշոր բուրժուազիայի շահերը։
 Արտաքին քաղաքականության մեջ այս
 խմբակցությունը հենվում է Մ. Նահանգ-
 ների վրա։ Մյուս խոշոր խմբակցությունը,
 Բուանսիի խմբակցությունն է, ղեկերալ-
 ներ Բայ-Ցուն-Սիի, Լի-Ցուն-Սինի և Լի-
 Տին-Սինի ղեկավարությամբ։ Նա տիրում
 է Հուբեյի, Հունանի, Գուանսիի և Գուան-
 դունի նահանգներին, ներկայացնում է Հա-
 րավային Չինաստանի առևտրական բուր-
 ժուազիայի և կալվածատերերի շահերը և
 վայելում է անգլ. իմպերիալիզմի ոժանդա-
 կությունը։ Ապա գալիս է Շանսիական
 խմբակցությունը, վորին գլխավորում է
 ղեկերալ Յեն-Սի-Շանը և տիրում է Շան-

սի, Զախար, Սուր-Յուան և Զիլլի նահանգ-
ներին: Վերջապես գեներալ Ֆուշ-Յու-Սյա-
նի խմբակցությունը Գանսու, Շենսի, Հե-
նան, Շանդուն նահանգներում: Այս վեր-
ջին խմբակցությունները, կալվածատե-
րերի և կուլակների իշխանություն, կա-
պեր ունեն յապոնական իմպերիալիստ-
ների հետ: Բացի գրանից կան նաև
Մանջուրիայի կառավարությունը, գեկա-
վարությամբ Չան-Յո-Լինի ազա Չան-Սյու-
Լանի, ինչպես նաև մի շարք փոքր «կառա-
վարություններ»*)։ Չեականորեն Միացյալ
Չինաստանի մեջ այս բոլոր պետություն-
ներն ոգավում են անկախ պետության բո-
լոր իրավունքներով ու արտոնություննե-
րով, ունեն առանձին բանակ, վարկային
ու փողային սխոտիմ և կենտրոնական իշ-

*) Որինակ, Չին-Արեւելյան յերկաթգծի կոնֆլիկ-
տի ժամանակ, հակառակ յերկու յերկրների դիվա-
նագիտական և տնտեսական հարաբերությունների
խզման, Սին-Տիյանի «կառավարությունը», անկախ
Նանկինից, գիմեյ խորհրդային իշխանության, առա-
ջադեկով նախկին հարաբերությունները շարունա-
կել: Այդ ապացուցում է, թե ինչքան հեղինակու-
թյուն ունի Նանկինը:

խանության յենթարկվում են անքան,
ինչքան ալդ չի մնասում իրենց շահերին և
հնարավորութունն է ստեղծում միացյալ
ուժերով կովել հեղափոխական շարժման
դեմ: Այդ կառավարությունները միմյանց
հետ դաշնագրեր են կնքում, չեղոքություն
են պահպանում կամ կովում են, ինչպես
միքանի ամիս առաջ սկսված Նանկին-
Գուանսիական կռիվը:

Այսպիսով, Կանտոնի Կոմսունայի պար-
տությունից հետո չերկու տարի անց, միա-
ցյալ բուրժուական Զինասանը չի իրակա-
նացել: Նանկինի կառավարության բոլոր
փորձերը՝ Ֆինանսական, ռազմական, բաղա-
բական մի ղեկավարություն ունենալու վե-
րաբերմամբ, ձախողության են մասնվել փոչ
միայն ներքին խնդիրներում, այլ յեւ արտա-
քին նաւաբերությունների սեզ: Մենք տե-
սանք, Վոր անդ խմբավորումներից յուրա-
քանչյուրն ունի իր ինքնուրույն արտա-
քին քաղաքականությունը: Նանկինի կա-
ռավարությունը հենվում է Մ. Նահանգների
վրա, Գուանսիի խմբակցությունն՝ անգլիա-
կան իմպերիալիստների վրա, Ֆուն-Յուն-
Սյանը սիրաբանում է չապոնացիների հետ:

ՉԻՆԱԿԱՆ ԲԱՐԹՈՒԹՅԱՆ ՅԵՎ ԻՄՊԵՐԻԱԼԻԶՄԸ

Այստեղ արդեն յերևան և գալիս չինական բուրժուազիայի կապիտուլյացիան իմպերիալիզմի առաջ: Ինչպես գիտենք, գաղութային ու կիսագաղութային յերկրներում բուրժուական հեղափոխության հիմնական խնդիրներից մեկն էլ հակաիմպերիալիստական պայքարն է, յեւ այդ ասպարիզում յեվս չինական բուրժուազիան միանգամայն անձնատուր յեղավ: Չինաստանի բանվորա-գյուղացիական մասսաների դեմ բուրժուազիան իր հաղթանակը տարավ առավելապես շրնորհիվ իմպերիալիզմի կողմից ցույց տված աջակցութեան: Չինական բուրժուազիան աջակցեց իմպերիալիզմի աչքին բարեհուսութեան վկայական ձեռք բերեց և հնարավորութուն ստեղծեց հետագա համագործակցութեան համար: Այդ համագործակցութեան և փոխադարձ համաձայնութեան բաղմաթիվ որինականերին ախանառես յեղանք 1928 թ.: Յեւ յեթե այդ համաձայնութեան ները գոմինդանական մամուլի կողմից ցույց են տրվում իբրև հաղթանակներ, նրանք ավելի շուտ իմպերիալիզմի նոր հա-

Զողութչուհներ ելին: Այսպես, որինակ, չինական մամուլը մեծ աղմուկ բարձրացրեց անհավասար պայմանագրերի վոչնչացման, մաքսային նոր տարիֆների ընդունման և ոտարերկրացիների եքստերրիտորիալ իրավունքների վերացման առթիվ: 1929 թ. փետրվար ամսին, նախ Միացյալ Նահանգների և ապա մի շարք այլ իմպերիալիստական պետութչուհների հետ կնքված պայմանագրերի հիման վրա վերացվեցին անհավասար պայմանագրերը, վոչնչացվեցին եքստերրիտորիալութչան իրավունքները և բարձրացվեցին մաքսային տարիֆները: Սակայն այդ բոլոր մագաչափ անգամ չեն խախտում իմպերիալիստների դիրքերը Չինաստանի սնեհասկան յեւլ Բադաբական կյանքում: Արդարեւ, իմպերիալիզմն այնպես խոր մխել է իր ճիրանները Չինաստանում, վոր առանձնապես վոչ մի նշանակութչուն չունի եքստերրիտորիալութչան իրավունքների, կամ անհավասար պայմանագրերի վերացումը: Ինչ վերաբերում է մաքսային տարիֆների ավելացման, բավական է նրա դանազան հողվածների վրա մի հայացք գցել՝ համոզվելու համար, վոր նա վոչ քե չի-

նական արդյունաբերության պատշապանությանը յեվ շահերը նկատի ունի, այլ իմպերիալիստների շահերը: Որինակ, չեթե վոդեւից խմիչքների, գլանակների, ալսինքն արդյունաբերական նշանակութունը չունեցող ապրանքների ներմուծման մաքսն աւելացվում է և հասցվում 22 և կես տոկոսի, բամբակեղեն կամ բրդեղեն գործվածքների, նավթի, զանազան մեքենայական լուղերի մաքսային տարիֆը 7 և կեսից աւելի է: Պարզ յիշվում է, վոր նման օտարիներից ոգտվում են իմպերիալիստական պետություններ:

ՆԱՆԿԻՆԻ ԿԱՌԱՎԱՐՈՒԹՅԱՆԸ ՅԵՎ ՄԻԱՅՅԱԼ ՆԱՀԱՆԳՆԵՐԸ

Ինչ վերաբերում է Նանկինի կառավարութան կողմից դեպի Ամերիկան ցույց տրված բարչացակամության, այդ ալնքան նպատաւոր է Մ. Նահանգների համար, վոր նա առանց ձգձգումների ճանաչեց Նանկինի կառավարությունը: Դեռևս 1926 թվին Ամերիկայի աշխատանքի մինիստր Դեյվիսը հայտարարել էր, վոր ամերիկյան ռադիոնաբերությունը տառապում է դե-

րարտադրությունից և սպառման շուկայի պահասությունից»։ Զինաստանի մոտ 400 միլ. ազդարնակություն ունեցող և իր ինդուստրիայով դեռ շատ թույլ զարգացած հսկայական յերկիրն ամերիկյան կապիտալի համար ընդարձակ հեռանկարներ ե բաց անում։ Ահա այդ պատճառով Վաշինգտոնի կառավարությունը չտատանովեց ճանաչելու համար Նանկինի կառավարությունը, վորովհետև դիվանագիտական նորմալ հարաբերությունների վերականգնումը կուժեղացներ նաև տնտեսական կապերը։

Խոշորագույն իմպերիալիստական յերկրրների և Նանկինի կառավարության համաձայնությունը չէր կարող անտարբեր թողնել Զինաստանում շահեր ունեցող մյուս պետություններին՝ Անգլիային և Յապոնիային։ Այդ յերկրների կողմից համառել և պահանջել, վոր 29—30 տարի առաջ չեղած դրությունը շարունակվի, հսկայական տնտեսական և քաղաքական վայրիվերումներից հետո, կնշանակեք Մ. Նահանգներից յետ մնալ և կորցնել չինական շուկայից ոգտվելու ամեն հեռանկար։ Այդ պատճառով ել Անգլիան և Յապոնիան, վորոշ ձրգ-

ձգումներից հետո, ստիպվեցին ճանաչել
 Նանկինի կառավարությունը: Հաղթեց ամե-
 րիկյան դիվանագիտությունը, Անգլիան
 և Յապոնիան դիջեցին, սպասելով մի հար-
 մար առիթի, իրենց վտաքի տակի կորցրած
 հողը վերստին գրավելու համար: Դրա հա-
 խապատրաստությունն եր աչն աշխատան-
 քը, վոր Անգլիայի կողմից կատարվեց Հա-
 րավային Չինաստանում, Յապոնիայի կող-
 մից Մանջուրիայում և Շանդունում: Գուան-
 սիի խմբակցության և Անգլիայի սերտ կա-
 պը մի փորձ է տնդլիական իմպերիալիզմի
 կողմից Հարավային Չինաստանի գեներալ-
 ների ուժը հակադրելու Նանկինին, ամե-
 րիկյան իմպերիալիզմին: Վերջին ամիսնե-
 րի ընթացքում մի շարք փաստեր ավելի
 լույս են սփռում Ամերիկայի և Նանկինի
 «բարվոք հարաբերությունների» վրա: Մի-
 ջադգային մամուլն արձանագրեց, «վոր Ե-
 րիի (Մ. Նահանգներ) չերկաթուղիների
 վարչության նախագահի տեղակալ Ման-
 տելին չինական չերկաթուղիների վարչի
 խորհրդական է նշանակվել: Մանտելին իր
 պաշտոնին ձևափոխելուց առաջ զբույց և
 ունեցել նախագահ Հուվերի, արտաքին գոր-

ծերի պետական քարտուղար Ստիմոսնի և
չինական դեսպանի հետ՝ Չինական կառա-
վարությունն ամերիկյան մասնագետներին
խորհուրդ և հարցրել չինական յերկաթու-
ղիների ամերիկացուցման մասին: Մանտե-
լին նշանակվել և Չինաստան գնալու՝ տե-
ղում գրությունն ուսումնասիրելու և զե-
կուցելու համար: Իրուքյունը պարզվելուց
հետո չինական կառավարւոյունը դիմելու յե
Ամերիկային՝ յերկաթուղային մատերիալ գնե-
լու համար փոխառուքյուն կնքելու նպա-
սակով»*)։ Նանկերնի կառավարությունն իբրեւ
Ֆինանսական և տնտեսական խորհրդական-
ներ հրավիրել և Մ. Նահանգների արտա-
քին քաղաքականության և բանկային աշ-
խարհում քաջ հայտնի պրոֆ. Կամերերին և
Յունզին: Մորգանի գլխավորած բանկային

*) Այս ինֆորմացիան բնորոշ և և անուղղակի
կերպով կապվում և Չին-Արեւելյանյերկաթգծի վրա
կատարված հարձակման հետ: Անհավանական չե,
վոր ամատերիալ գնելու այդ բանակցությունների
յետևում թագնված և Չին-Արեւելյան յերկաթգիծն
ամերիկյան իմպերիալիզմի կոնտրոլին յենթարկելու
համար Չինաստանին կապիտալներ հայթայթելու և
գծի խորհրդային բաժինը յետ գնելու խնդիրը:

կոնցերնը բանակցություններ և վարում
Նանկինի հետ մեծ փոխառություն բաց
թողնելու վերաբերմամբ: Հայտնի Ֆորդը
ցանկություն և հայտնել ավտոմոբիլային
ճանապարհ կառուցել, յեթե մաքսալին ար-
տոնություններ արվեն: Այս բոլորը ցույց
են տալիս, քե Մ. Նահանգները ցնեստական
նվաճման ինչպիսի լայնածավալ ծրագիր ու-
նեն, յեվ Նանկինի կառավարությունն ընդա-
ռաջում և նրանց, առայժմ ամերիկյան իմ-
պերիալիզմի մեջ չսեսնելով մրցակից, բանի
վոր ամերիկյան իմպերիալիստների կապիսալ-
ները յեվ մերոդներն անհրաժեշտ են չինական
բուրժուազիային յերկրում արդյունաբերու-
թյունը զարգացնելու յեվ բանվորական շարժ-
ման դեմ պայքարելու համար:

ԻՄՊԵՐԻԱԼԻՍՏԱԿԱՆ ՄԻՅԱԿՑՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԸ ԶԻՆԱՍՏԱՆՈՒՄ

Այսպես, «խաղաղ ճանապարհով» իմպե-
րիալիստական պետությունները Զինաս-
տանը բաժանել են ազդեցության շրջա-
նակների, Մ. Նահանգները Յան-Յզելի հով-
տում, Անգլիան Հարավային Զինաստանում,
Յապոնիան Մանջուրիայում և Շանդունի

նահանգում: Սակայն Չինաստանի ներկա
 դրութեան ամբողջ վոդբերգութունը կայա-
 նում և նրանում, վոր իմպերիալիստական
 պետւոյուններից վոչ մեկը չի կարող բավա-
 կանանալ ազդեցութեան վարոճ եղանակով:
 Կապիտալիզմի հետպատերազմեան չերբորդ
 շրջանի հակասութեւոնները, յերբ իմպե-
 րիալիստական չուրաքանչիւր պետութեւոն
 դադութների յետեից և ընկնում, մղում են
 այդ իմպերիալիստական պետւոյունները մի-
 մյանց դեմ: Մ. Նահանգները Նանկինի կա-
 ուավարութեան միջոցով ուղում են ամբողջ
 Չինաստանը դարձնել ամերիկեան մի գա-
 դութ, առանց ռադմսկան գրավման: Այս-
 տեղ սուր կերպով ընդհարվում են Ամերի-
 կայի և Անգլիայի շահերը: Նանկինի կա-
 ուավարութեան և Գուանսիի խմբակցութեան
 միջև վերջին պատերազմը կարելի յե դիտել
 վորպես իմպերիալիստական շահերի այդ
 հակադրութեան մի արտահայտութեւոն:
 Ինչպես չերևում է, Մ. Նահանգների հան-
 դեպ Անգլիայի և Յապոնիայի միջև վորոշ
 համաձայնութեւոն հնարավոր է և կա, սա-
 կայն այդ չի արգելում, վոր Յապոնիան յեվ
 Անգլիան յեվս միմյանց հոր փորեն: Դրան

փաստ կարող ե ծառայել չապոնական ապ-
րանքների դեմ բուլկոտը, վոր քաջալերվում
էր Անգլիայի կողմից: Իմպերիալիստների
քողարկված այդ պայքարը, իր հերթին,
պատճառներից մեկն է, վոր Չինաստանում
բուրժուական միացյալ պետութիւնն հնա-
րավոր չի լինում ստեղծել:

ՉԻՆԱԿԱՆ ԳԵՆԵՐԱԼՆԵՐԻ ՊԱՅԷԱՐԸ

Նանկինի և Գուանսիի պայքարի սրումը
չի կարելի բացատրել միայն իմպերիալիզ-
մի հակասութիւններով: Իմպերիալիստներն
ողտապործում են Չինաստանի ուժերի ներ-
հակութիւնները: Նանկինի կառավարու-
թիւնը ձգտում է Չինաստանի միացմանը՝
խոշոր բուրժուազիայի ղեկավարութիւն
տակ, մինչդեռ Նանկինի ղեկավարութիւն
տակ այդ միացման արգելք է հանդիսա-
նում Գուանսիի կալվածատերերի ու վաշ-
խառուների և Հարավային Չինաստանի
առևտրական բուրժուազիայի կառավարու-
թիւնը: Սոսք չի կարող լինել այն մասին,
վոր Նանկինի կամ Գուանսիի միջև հիմնա-
կան մի շարք խնդիրների վերաբերմամբ
(ազրարային խնդիր, բանվորական և գյու-

դացիական շարժման դեմ հալածանք և
ալլն) սկզբունքային վոչ մի տարածաշու-
թյուն չկա: Նրանցից յուրաքանչյուրը
ձգտում և ինքը դառնալ կենտրոնական
կառավարություն: Ներքին այս հակասու-
թյուններն են, վոր ոգտագործվեցին Նան-
կին-Պուանսիի այս տարվա կռիվների ժա-
մանակ: Թվում և, վոր այս անգամ ևս ամե-
րիկյան իմպերիալիզմը կարողացավ հաղ-
թանակող դուրս գալ:

Ի՞նչպիսի դրության մեջ են բանվոր դա-
սակարգը և գյուղացիությունը յիրկու հե-
ղափոխութիւնների մեջ գտնվող փոխանց-
ման շրջանում, յերբ հեղափոխության ա-
ռաջին ալիքը վերջացավ պարտություննե-
րով, յերբ դեռևս չկա հեղափոխական նոր
սիտուացիա, յերբ հակահեղափոխության
ուժերը գերազանցում են բանվոր դասա-
կարգի և գյուղացիության ուժերին:

ՁԻՆԱՍՏԱՆԻ ԱՐԳՅՈՒՆԱԲԵՐՈՒԹՅԱՆ ԳՐՈՒԹՅՈՒՆԸ

1928 և 29 թ. թ. ընթացքում տնտեսա-
կան կյանքն սկսել և վերակենդանանալ:
Քաղաքացիական կռիվների հետևանքով
կանգ առած առևտուրը վերսկսվել և, ար-

դյուհարերության վորոշ ճյուղեր ընդարձակվել են, նոր ճանապարհներ և յերկաթ-գծեր են շինվում:

Վերցնենք արդյուհարերության առանձին ճյուղերը: Ֆուշունում հիմնվում և նալթաղաիչ նոր գործարան՝ 8 միլ. դրամա-պլիսով: Կալանի ածխահանքերում, վորտեղ աշխատում և 40000 բանվոր, 1926 թ. ստացվել և 3,7 միլ. տոնն ածուխ, իսկ 1929 թ.՝ 5 միլ. տոնն: Պենսիանում ածխարդյուհարերությունը հետզհետե վերականգնվում և գործադուլից հետո: Շանդունում ածխարդյուհարերությունը ծանր ճգնաժամ ևր ապրում՝ Չման-Յզուն-Չանի դեմ մղված կռիվների պատճառով: Ներկայումս յապոնական կապիտալիստները, ձեռք բերելով Շանդունի ածխարդյուհարերության ակցիաները, նորմալ պայմաններ են ստեղծել նրա զարգացման համար: Այդպիսով թե Ֆուշունում և թե Կալանում հանքարդյուհարերությունը զարգանում և արագ աճելով, թեև պետք և նշել, վոր ալլ զարգացման պրոցեսում չինական ձեռնարկությունները հետզհետե անցնում են ոտարկության և ներկա թի արդյուհա-

քերության ընադավառում դարձյալ նկատ-
 վում և ոտարերկրյա ձեռնարկությունների
 սահմանը, թեև դրան զուգընթաց վորոշ հա-
 վով վերականգնում են չին ձեռնարկու-
 թյունները: Աշանում չապոնացիք կառու-
 ցում են մի նոր չերկաթածուլարան՝ 280
 հազար տոնն արտադրականությամբ: Դա-
 յեյում նոր վերականգնված չերկաթածու-
 լարանն արտադրում և մոտ 250 հազար
 տոնն թուջ (չուգուն): Բայց Չինաստանն
 սպրում և գլխավորապես ներմուծվող յերկա-
 րալ: 1927 թվականի առաջին 9 ամսում ներ-
 մուծվել և, մասնավորապես Անգլիայից,
 6.000.000 տոնն չերկաթ: Շանհայում ըն-
 դարձակվում են չերկաթագործական ար-
 հեստանոցները: Չինաստանի արդյունա-
 քերության մեջ զգալի դեր և կատարում
 ծարիրը (անտիմոնը), վորով Չինաստանը
 լավարարում և համաշխարհային շուկայի
 սլահանջի 85 տոկոսը: 1928 թ. առաջին
 չեռամսյակում ծարիրի արտադրությունը
 200 տոկոսով ավելի չե չեղել, քան 1927 թ.:
 Մեմենտի արտադրությունը 1914 թ. 1—2
 միլ. բարելից 1928 թ. հասել և 3 միլ. բա-
 րելի: Բացի դրանից արագորեն աճում և

յեմենաի ներմուծումը, շնորհիվ մի շարք քաղաքներում ուժեղ թափ ստացող շինարարության: Սակայն ծանր արդյունաբերությունը համեմատաբար փոքր տեղ է գրավում Զինասանի եկոնոմիկայի մեջ: Ուստի Զինաստանի արդյունաբերության մասին խոսելիս նկատի պետք է ունենալ գլխավորապես թեթև արդյունաբերությունը, այն է՝ տեքստիլ և մետաքսի արդյունաբերությունը: 1927 թվականին Հոբեյի, Հենանի և Հունանի տեքստիլ ձեռնարկությունները կանգ ելին առել, իսկ մյուս նահանգներում աշխատում էր նրանց մոտ յերկու յերրորդը: Սակայն ներկայումս դրությունը փոխվել է. սկսել են աշխատել կանգնած գործարանները, վորոնց մի մասն անցել է յապոնացիների ձեռքը, յեւ վորոշ հափով անել է արտադրանք:

ԱՐՏԱՔԻՆ ԸՌԵՎՏՈՒՐԸ

Անցնենք չինական եկոնոմիկայի մի այլ ցուցանիշին՝ արտաքին առևտրին: 1927 թ. զգալի հափով նվազել էր Զինաստանի արտաքին առևտուրը. շատ նվազել էր ներմուծումը և վորոշ հափով պակասել էր ար-

տածումը: Դրա պատճառներն են՝ առևտրական ճանապարհների փակումը, արծաթի գնի իջեցնելը, ժողովրդական տնտեսության ընդհանուր ճգնաժամը և հեղափոխությունը: 1928 թ. արտաքին առևտուրն զգալիորեն բարելավվել է: Ծովային մաքսատան չեկամուտն այդ թվականին կազմում է 50 միլիոն տաեկ:

Ինչ վերաբերում է տրանսպորտին, պետք է ասել, վոր նավարկությունը բացի Յանցեյի ստորին հոսանքից, լիովին վերականգնված է: 1927 թ. Շանհայ-Հանկոու և Շանհայ-Նանկինի չերկաթգծերի յեկամուտը կազմում էր 3.600.000 չինական դոլլար: Սակայն զարմանալի թափ է նկատվում ճանապարհների շինարարության ասպարիզում: Դոյություն ունի բազմաթիվ ճանապարհների մի ցուցակ, վորոնք գտնվում են կառուցման աչս կամ այն շրջանում: Ֆորդը Շանհայում կառուցում է ավտոմոբիլներ հավաքելու (սարքելու) գործարան, վորովհետև Զինաստանում արագորեն աճում է ավտոմոբիլների պահանջը: (Թվական տրվալները վերցված են կոմակագեմիայում կալացած դիսկուսսիայի նյութերից):

ՀԱՂԱՓՈԽԱԿԱՆ ՆՈՐ ՎԵՐԵԼՔԻ ՆԵՍՈՐՏԵԿԻՆ

Սակաչն մի կողմից ազրարալին հարցի անլուծելի մնալը և մյուս կողմից կապիտալիստական զարգացման այս նոր թափը ռացիոնալացման պայմաններում ուժեղացնում են բանվոր դասակարգի շահագործումը և քաջբայում են գյուղը, ավելացնում են գյուղացիության դժգոհությունը, հետքհետե պրոլետարացնում ֆազաֆի յեվ գյուղի մանր-բուրժուական խավերին: Այս դրուժյունն է, վոր պատճառ է լինում գյուղացիական խլրտումների և պարաիզանական կոիլներին: Պրոլետարիատը ծանր կորուստներից հետո աչժմ ստիպված է մնալ պաշտպանողական դիրքերի վրա: Սակաչն հետըհետե բանվորների նյութական դրուժյունը վատթարանում է, գործադրկուժյունն ավելանում է, սպիտակ տերրորը գայրուլթ է ամբարում բանվոր դասակարգի մեջ: Գումինդանի ռեֆորմիսական-բանվորական ֆադաֆականությունը կեղծիք է յեվ յերբեք կյանքում չի կիրառվում: Ուխանում, վոր Զինատանի արդյունաբերական ամենագլխավոր կենտրոններից է, բանվորական որը 11-12

մամ ե, իսկ ամսական աշխատավարձը 10-15 չինական դոլլար (մի չինական դոլլարը հավասար ե մոտ մի ուսուրու): Մյուս քաղաքներում ևս բանվորների զրությունն ավելի լավ չե: Այս կացության հետևանքով, հակառակ նրան, վոր սպիտակ տերրորը կատաղի կերպով կիրառվում ե, 1928 թվի վերջերին՝ 1929 թվին մի շարք գործադուլներ տեղի ունեցան Շանհայում, Պեկինում, Նույնիսկ Կանտոնում: Միլիտարիստների բանակների մեջ ևս ապստամբություններն ավելի հաճախակի չեն դառնում: Հաճախ ամբողջ զորամասեր անցնում են ապստամբ գյուղացիների կողմը: Յեւ յեթե հեղափոխւթյան առաջին օրջանում գործի ապստամբությունը հետեւանք եր ոռնիկները չվնարելուն, այժմ բանակներում տեղի ունեցող ապստամբություններ սերս կերպով կապված են ագրարային հարցին:

Այս բոլորը նախանշաններ են այն հեղափոխական վերելքի, վոր անպայման հաջորդելու յե ներկա անցման շրջանին: Այդ զրության պնահատականից չեղնելով ե, վոր Կոմինտերնի վեցերորդ կոնգրեսսը նշեց Զինատանի կոմկուսի անելիքները:

ՉԻՆԿԱՄԿԱԻՄԻ ԱՆՆԵԼԻՔՆԵՐԸ

«Չինաստանում հեղափոխական նոր ալի-
քը,» ասված և վեցերորդ կոնգրեսի բանա-
ձևում, նորից դնելու յե կուսակցության ա-
ռաջ զինված ապսամբություն պատրաստելու
անմիջական գործնական խնայանք, բուր-
ժուական դեմոկրատական հեղափոխությունն
իր վախճանին հասցնելու, իմպերիալիստների,
կալվածատերերի յեվ ազգային բուրժուազիայի՝
Գումինդանի իշխանությունը տալալելու հա-
մար։ Ներկա մոմենտում, վսր բնորոշվում
և իբրև չինական ժողովրդի լայն մասսա-
ների հեղափոխական ալիքի բացակայու-
թյամբ, կուսակցության ընդհանուր գիծն
և լինելու՝ պայքար մասսաները նվաճելու
համար։ Հակաիմպերիալիստական շարժման
ուժեղացման, գործադուլային շարժման վո-
րոշ արթնացումի և շարունակվող գյուղա-
ցիական գործողությունների պայմաննե-
րում տարվող այս քաղաքականությունը
կուսակցությունից պահանջում և իր բոլոր
ուժերի լարում, պրոլետարիատին կուսակ-
ցության գլխավոր լողունքների շուրջ հա-
մախմբելու և միացնելու համար, կապմա-

կերպչական հսկա աշխատանք՝ պրոֆմիու-
թյունները և հեղափոխական գյուղացիա-
կան միություններն ուժեղացնելու համար
պրոլետարական և գյուղացիական մասսա-
ների մեջ առորյա տնտեսական և քաղա-
քական աշխատանքի ղեկավարման հար-
մարեցումը և ուժեղ աշխատանք՝ անցած հե-
ղափոխական շրջանի փորձը պրոլետարիա-
տին բացատրելու համար: Միևնույն ժա-
մանակ կուսակցությունը մասսաներին
պետք է բացատրի, Վոր անկարելի է հիմ-
նական բարվոքում իրենց գրութչան մեջ,
անկարելի է իմպերիալիստների տիրապե-
տությունը տապալել և լուծել ագրարային
հեղափոխութչան խնդիրները՝ առանց տա-
պալելու Գոմինդանի և միլիտարիստների
տիրապետությունը և հաստատելու խոր-
հուրդների իշխանությունը:

«... Մասսաները նվաճելու համար գլխա-
վոր լողունները պետք է լինեն՝ 1) իմպե-
րիալիստների տիրապետութչան վոչնչացում,
2) ոտար ձեռնարկների և բանկերի բռնա-
գրավում, 3) չերկրի միացումը՝ բոլոր աղ-
պերի ինքնորոշման իրավունքով, 4) մի-
լիտարիստների և Գոմինդանի իշխանու-

թլան տապալուամբ, 5) ութժամյա բանվորական որ, աշխատաւարձի բարձրացում, գործազուրկներին նպաստ և սոցիալական ապահովություն, 6) խոշոր կալվածատերերին պատկանող հողերի գրավումը և գյուղացիներին ու զինվորներին հանձնում, 7) միլիտարիստ կառավարությունների և տեղական պաշտոնյաների ամեն տեսակի հարկերի վոչնչացում, յեկամտային, միասնական պրոգրեսսիվ հարկ, 8) դաշն ԽՍՀՄ և համաշխարհային պրոլետարական շարժման հետ»:

Ահա այս լուղունդների տակ և, վոր այժմ պալքարում և Չինաստանի կոմկուսակցությունը:

ԶԻՆ-ԱՐԵՎԵԼՅԱՆ ՅԵՐԿԱԹԳԾԻ ԿՈՆՖԼԻԿՏԸ

Իմպերիալիզմի դավերը ԽՍՀՄ դեմ—Ավադակային հարձակում Չին-Արևելյան յերկաթգծում—«Կոմմունիստական պրոպագանդ»—Ինչպես և յէրը կառույցից Չին-արևելյան յերկաթգիծը—Մուկղենի դաշնագիրը և Չին-Արևելյան յերկաթուղին—Յերկաթուղու տնտեսական դրությունը կոնֆլիկտի նախորդակեն—Յերկրորդ Ինտերնացիոնալը կոնֆլիկտի մասին—Տրոցկիստները և կոնֆլիկտը—Կոնֆլիկտը սըրում և հակասությունները—Յապոն-անգլո-ամերիկյան մրցումը—Ամերիկայի միջամտությունը—Միջադպային պրոլետարիատի բողոքը—Դատակարգային թշնամին նահանջում և և մանյովրում և:

ԻՄՊԵՐԻԱԼԻԶՄԻ ԳԸՎԵՐԸ ԽՅՆՄ ԳԵՄ

Սոցիալիզմի շինարարութեան հուժկու առաջխաղացումը Խորհրդային Միութեան մեջ որեցոր ավելի կատաղեցնում է մեր ներքին ու արտաքին դասակարգային թշնամիներին։ Նրանք ատամ են սրում մեր դեմ, պատրաստվում են հարձակվելու պրոլետարիատի դիկտատուրայի չերկրի վրա։ Իմպերիալիզմն այդպիսի պատրաստութեան և տեսնում համարյա բոլոր չերկրներում։ Ռազմական, դիվանագիտական, տնտեսական միջոցներով նա աշխատում և ամեն դժվարութեաններ հարուցել Խորհրդային Միութեան դեմ։ Լեհաստանում, Ռումինիայում, Չեխո-Սլովակիայում, Բալթիան և Բալկանյան չերկրներում ռազմական արդյունաբերութեան ինտենսիվ զարգացումը՝ անգլո-ֆրանսիական կապիտալի ոժանդակութեամբ, գաղտնի պաշտանագրերը մեր հա-

ընան այդ չերկրներէց մի քանիսի միջի,
Սովականտանի անցքերը և ալն, — նույն քա-
ղաքականութեան տարբեր կողմերն են և
դրա ամենաթաւ փաստը Չին-Արեւելան
յերկաթգծի դեմ իմպերիալիստների և չի-
նական միլիտարիստների ավազակային
հարձակումն է:

ԱՎԱՋԱԿԱՆՈՒՄ ՀԱՐՁԱԿՈՒՄ ԶԻՆ-ԱՐԵՎԵԼԱՆ ՅԵՐ- ԿԱԹՓԹՈՒՄ

Վոտնահարելով իրեն՝ բուրժուազիայի
կողմից հաստատուած «միջազգային իրա-
վունքի» տարրական որենքները, հուլիսի
10-ին չինական գեներալների բանդաներն
սպիտակ-գվարդիական ավազակների մաս-
նակցութեամբ հարձակվեցին Չին-Արեւելան
յերկաթգծի վրա, գրավեցին գծի վարչու-
թեան շէնքը, վտարեցին նրա վարչութեան
խորհրդային ներկայացուցիչներին, գծի վրա
աշխատող բազմաթիւ խորհրդային քաղա-
քացիների փոխարինեցին սպիտակ-գվար-
դիականներով, գրավեցին յերկաթգծի դրպ-
րոցները, փակեցին ակումբները, ցրեցին
հասարակական կազմակերպութեանները:

գործադրելով ամեն տեսակի բռնութիւններ:

Հետագայում կամայական խտութիւնները չափու սահմանն անցան: Յերկաթէ հարցաւոր ծառայողներ և բանվորներ ուղարկվեցին կոնցինտրացիոն (արգելափակման) կայանները, վորտեղ յենթարկվեցին հակամարդկային տանջանքների և զրկանքների, այն աստիճան, վոր շատերն ստիպվեցին սննդադուլի միջոցին դիմել՝ իրենց ճակատագիրը մեղմել տալու համար: Գրավումից հետո ամբողջ յերկարգծում սկսվեց քայքայումը: Գնացքների բազմաթիւ հարձակումները, մի շարք գնացքների յիւթեկոթիան դադարեցումը, կամայական բռնազրավումները, գազադած զինվորականութիան յելուկները, խունխուղների հարձակումները յերկաթգիծը հասցրին կատաւրյալ քայքայման: Դրան միացած չինական զինեռալների պատերազմական պատրաստութիւնները, զորքի և ռազմական պիտուկների կենտրոնացումը մեր սահմանների վրա, խորհրդային կառավարութիան կողմից տնտեսական և քաղաքական հարաբերութիւնների իզուամը Զինաստանի հետ,—

Մանջուրիայի տնտեսական կյանքում ըստեղծեցին այնպիսի դրություն, վոր կարելի չե կատաստրոֆիկ համարել: Դադարեց ոռոգողը, տնտեսական գործարքները, սահմանամերձ շրջանների չինական ազդարընակութունը գաղթում եր յերկրի խորքերը, հենց չինական միլիտարիստների ու ապիտակ-գլարգիականների թալանի երբունութունների հետեանքով առևտրականներն ստիպված ելին գիմել Մուկդենի կառավարության, վորպեսզի մորատորի (առևտրական պարտքերի վճարման դադարեցում) հայտարարվի և ալին:

«ԿՈՄՄՈՒՆԻՍՏԱԿԱՆ ՊՐՈՊԱՆԵԳ»

Ինչո՞վ են արդարացնում չինական պեներալներն իրենց հակախորհրդային յերուլթը Զին-Արևելյան յերկաթգծի դեմ: Ոգոստոսի վերջերին ամերիկյան և այլ կառավարություններին ներկայացրած մի նոտայում, ինչպես նաև մամուլում հրատարակված մի շարք փաստաթղթերով չինական կառավարութունը փորձում ե ապացուցել, վոր Զին-Արևելյան յերկաթգիծը խորհրդային կառու-

վարության կողմից «ուպագործվում եր իբրեւ պրոպագանդի միջոց»։ Բոլոր յերկրների հակախորհրդային տարրերի սիրելի արգումենտն է այդ։ Ամեն անգամ, յերբ իմպերիալիստները կազմակերպում են վորեն հարձակում խորհրդային Միության դեմ կամ սկսում են վորեն զրաբարտութունների կամպանիա, սպիտակ-դվարդիական ու այլ հակախորհրդային կազմակերպությունները պատրաստ են ամեն տեսակի «դոկումենտներ» հայթայթել՝ ապացուցելու համար, վոր խորհրդային կառավարությունը կոմմունիստական պրոպագանդ է մղում»։ Նույն մեղադրանքը չէր արվում Ջինովկի կեղծ նամակի, «Արկոսի» Լոնդոնի բաժանմունքի, Բերլինի խորհրդային ներկայացուցչության վրա կատարված հարձակումների ժամանակ։

«Կոմմունիստական պրոպագանդ» Ջին-Արևելյան յերկաթգծի վրա կատարվում եր այն չափով, ինչ չափով յերկաթգիծը՝ խորհրդային ադմինիստրացիայի շնորհիվ առաջադիմում եր, դեֆիցիտային գրությունից դուրս եր չեկել, վերասարքավորվել եր, ալումբներ, հիվանդանոցներ եյին բացվել,

տարեցտարի յերկաթգծի ծառայողների և բանվորների (վորոնց համարյա կեսը չինացիներ են) տնտեսական դրությունը բարելավվում էր, աշխատավարձն ավելանում էր, Մանջուրիայի տնտեսությունն արագ կերպով բարձրանում էր և այլն:

Այս բոլորը «կոմմունիստական պրոպագանդ» էր, աչն չափով, ինչ չափով չինական աշխատավոր մասսաները տեսնում էյին, վոր բոլորովին հակառակ ցարական նախկին ադմինիստրացիայի կամ իմպերիալիստական ձեռնարկների, գծի խորհրդային ադմինիստրացիան յերկաթգիծը չինական կառավարության հետ հավասար պայմաններով շահագործում էր վոչ թե իմպերիալիստական նպատակներով, այլ իբրև առևտրական մի ձեռնարկ, վորից ոգտվում էյին յերկու յերկրներն էլ, և վորը հենվում էր յերկու յերկրների շահերի հավասար պաշտպանության սկզբունքի վրա*):

«Կոմմունիստական պրոպագանդն» արգելելու աչդ պատրվակն այնքան անհիմն ու ծիծաղելի չե, վոր նույնիսկ բուրժուա-

*) 5 տարվա ընթացքում Չինաստանն ստացել է իբրև շահաբաժին՝ 48 և կես միլ. ուսուրլի վոսկով:

կան մամուլը չի հավատում զրան: Այդ տեսակետից բնորոշ և ամերիկյան բուրժուական «Նյու-Յորկ Հերալդ Տրիբուն» թերթի կարծիքը. «Նանկինյան կառավարության հրապարակած հակախորհրդային փաստաթղթերը, — գրում և թերթը, — բոլորովին անհամոզեցուցիչ են, հատկապես Բերլինի կեղծ փաստաթղթերի դործի (Որլովի դատավարութուն) մերկացումից հետո»:

Այժմ տեսնենք, թե ինչպիսի դրության մեջ եր չերկաթգիծը ցարական իշխանության ժամանակ, իմպերիալիստների և ըսպիտակ-զվարդիականների դրաման որերին և հետագայում, յերբ անցավ խորհրդային չինական աղմինխտրացիային:

ԻՆՉՊԵՍ ՅԵՎ ՅԵՐԲ ԿԱՌՈՒՅՎԵԾ ԶԻՆ-ԱՐԵՎԵԼՆԵՆ ՅԵՐԿԼԹԳԻԹԲ

Զին-Արեւելյան չերկաթուղին մի մասն և անդրսիբիրյան չերկաթգծի, 1485 կ. մետր չերկարությամբ, ամբողջությամբ չինական տերրիտորիայում: Այդ չերկաթգիծը՝ Մանջուրիա կայսրանում մտնելով չինական հողը, տնցնում և խարբինից և նորից

ԽԱՆՍ՝ տերը խոտորիան մտնում և Պողոսանի շնայա կայարանում և չերկարում և մինչև վաղիվոստոնկ:

Շնորհիվ այդ պիսի մինչև վաղիվոստոնկ ճանապարհը կրճատվում և 945 կիլոմետր: Խորքինից մի ճյուղ 238 կիլոմետր չերկարեթյամբ, պիտում և մինչև Կուլան-Ցեն-Ցի կայարանը, վորտեղից բաժանվում և հարավ-մանջուրական չերկարեթիվը և չերկարում և մինչև Պորտ-Արտուր: Այս վերջին պիծը պտնվում և Յապոնիայի հսկողության տակ, ռուս-յապոնական պատերազմից հետո կնքված պայմանագրի հիման վրա:

Զին. Արևելյան չերկարեթի պայմանագրի ը կնքվեց 1896 թ. ռզոստոսի 27-ին մի կողմից չինական կառավարության և մյուս կողմից ռուս-չինական բանկի միջև (հետագայում ռուս-ասիական բանկ): Այդ պայմանագիրն այն ստրկական պայմանագրերից մեկն է, վորով չինական կայսրները վաճառում ելին իրենց չերկիրը միջազգային իմպերիալիզմին:

Մերձավոր Արևելքի (Թյուրքիա, Ավ-ղանստան և այլն) շուկաներում անգլիական և գերմանական մրցակցության պատ-

ճառով առաջ շարժվելու դժվարությունների հանդիպող ցարական խմբերիաւիդը հսկայական տկտիւթյուն եր ցուցաբերում Հեռավոր Արեւելքում: Ահա այդ խմբերիաւտական քաղաքականության արդյունքն եր Չին-Արեւելյան յերկաթուղին: Մասամբ այդ քաղաքականությունն եր նաեւ, վոր հանգեց ուռոյապոնական պատերազմի, վորի շնորհիւ յապոնական և անգլիական խմբերիաւիստները փորձեցին կաշկանդել ցարական Ռուսաստանի ծովալուծը նաեւ Հեռավոր Արեւելքում:

Գծի կառուցման համար ծախսվեց 459 միլիոն վոսկի ոււրլի, վորի մեծ մասը պետական գումարներ եյին: Առաջին ութ տարիների ընթացքում յերկաթգիծը 178 միլիոն ոււրլի դիֆիցիտ ունեցավ, վորը փակվեց ցարական պետական գանձարկղի կողմից: Չին-Արեւելյան յերկաթգծի շահագործման մեջ սերս կապով շահագրգռված եր Ֆրանսիական կապիտալը, ցարական կառավարության այն արտաքին փոխառությունների պատճառով, վորոնք մեծ մասով ծածկվում եյին Ֆրանսիական շուկայում: Չինացիներն իրավունք ունեյին դիծը դնել 36 տարի հե-

տո, հակառակ դեպքում 80 տարի հետո
դիժն առանց փոխարինության անցնում եր
Զինատանին:

Մինչև իմպերիալիստական պատերազմը
լերկաթգիծը միաս և ունեցել: Իմպերիալիս-
տական պատերազմի շրջանում, շնորհիվ Ա-
մերիկայից և Յապոնիայից ստացվող մեծա-
քանակ ռազմանյութի և այլ ապրանք-
ների, դրությունը փոխվեց: Յերկաթգիծը
դառավ հասութարեր:

ՄՈՒԿԵՆԻ ԳԼՇՆԱԳԻՐԸ ՅԵՎ ԶԻՆ-ԱՐԵՎԵԼՏՆ ՅԵՐԿԱԹԳԻԾԸ

Քաղաքացիական կռիվների ընթացքում
լերկաթգծի վարչությունն ամբողջովին ան-
ցավ Ֆրանսիական բանկերի և սպիտակ-
գվարդիականների ձեռքը, շնորհիվ այն հան-
դամանքի, վոր ռուս-ասիական բանկի սր-
տասահմանյան ճյուղերը նրանց կողմից դը-
րավվել էին: Միայն քաղաքացիական կռիվ-
ներից հետո Խորհրդային Միությունը կա-
րողացավ նորից տեր դառնալ իր իրավունք-
ներին:

Ցարական կառավարության ժամանակ
պայմանագրի պայմանները չափազանց ըս-

տըրկացուցիչ ելին Չինաստանի համար: Յերե-
կաթգիծն իբրեւ կոնցեսիա չէր արված, յերե-
կաթգծի տերրիտորիայում համարյա ու-
ռակոն որեւէքներ, ագմինիոտորնցիա է բն-
նակ գոյութիւն ունէր: Փաստորին Չինա-
տանը վոչ մի մասնակցութիւն չունէր յերե-
կաթգծի վարչության մեջ: Խորհրդային
Միության կառավարութիւնը հետագայում
չէր կարող այդ դրութիւնը պահել:

1924 թ. նախ Պեկինում, ապա Մուկդե-
նում կնքվեցին պայմանագրեր, վերոնք չի-
նական ժողովրդի շահերը միանգամայն ա-
պահովում ելին: Այդ պայմանագրերի տրա-
մագրութիւնները հետեւյալներն ելին. Չին-
Արեւելյան յերկաթգիծը դառնում էր զուտ
առեւտրական մի ձեռնարկութիւն: Խոր-
հրդային կառավարութիւնը հրաժարվում
էր յերկաթգծի տերրիտորիայում ցարական
Ռուսաստանի ուղղմական, դատական յեւ
այլ իրավունքներից: Գծի վարչութիւնը
քաղկացած է լինելու 10 հոգուց, կեսը չի-
նացի, կեսը խորհրդային քաղաքացիներ,
նախագահությամբ մի խորհրդային քաղա-
քացու, իսկ փոխ-նախագահությամբ մի չի-
նացու վորոնք ստորագրելու յեն միասնա-

բար: Գծի տեխնիկական ղեկավարը խորհրդային ներկայացուցիչն եր, չինացի յեվ խորհրդային ռզնականներով: Բոլոր մշուս ղեկավար պերսոնալը հավասարապես բաժանվում եյին: Վիճելի խնդիրները չինական յեվ խորհրդային կառավարությունների կողմից բանակցությունների միջոցով եյին լուծվելու: Գիծը Չինաստանին հանձնելու պայմանաժամը 80-ից պակասեցվեց 60 տարվա:

Պարզ է, վաչ ցարական Ռուսաստանի ժողովուրդների փողերով շինված յերկաթգծի ոգուտի 50 տոկոսը կամովին զիջելով Չինաստանին, խորհրդային իշխանությունը ցույց եր տալիս, թե ինչպիսի բարեկամական քաղաքականություն է տանում Չինաստանում:

ՏԵՐԿԵԹՈՒՂՈՒ ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ ԴՐՈՒԹՅՈՒՆՔ ԿՈՆՖԼԻԿՏԻ ՆԱԽԱՐՅԱԿԻՆ

Իմպերիալիստների և սպիտակ-գվարդիականների միջամտության պատճառով քայքայված յերկաթգիծն սկսեց վերականգնվել 1921 թվից, գեֆիցիտային դրությունից անցնելով շահավետության: Տարեցտարի

ավելացավ փոխադրվող ապրանքների քանակը և ոգոււար, ինչպէս յերեւոմ և հետեւյալ թվերից (մոտավոր հաշվով).

Ապրանք և փոխադրվել տոններով Մուտքը ոււրիներով

1913 թ. 1,156 հազ. 21 միլիոն.

1921 թ. 2 միլիոն. —

1924 թ. 3 » —

1925 թ. 3,8 » 46 միլիոն

1926 թ. 4 » 54 »

1927 թ. 4,8 » —

1928 թ. 5,6 » 62 միլիոն

Այս գծով ճանապարհորդել ևն 1922 թ. 2,429,000 հոգի, 1928 թ.՝ 5,090,000 հոգի:

Նման դարգացում հնարավոր յեղով շնորհիվ աչն ուշադրության, վոր խորհրդային իշխանությունը դարձրեց գեպի աչգ գիծը, վոր միջազգային խոշոր նշանակություն ուներ, Հեռավոր Արեւելքը կապում եր Յեվրոպային: Իսկ ավելի մեծ նշանակություն ուներ Մանջուրիայի համար, վորի ամբողջ ներքին ու արտաքին առևտուրը և արդյունաբերությունը սերտ կերպով կախում ունեյին գծի կանոնավոր աշխատանքից:

Ինչ վերաբերում է գծի տեխնիկական դրուժյանը, առ 1-ն հունվարի 1928 թ. կատարած վիճակագրության համաձայն նա ներկայացնում եր հետևյալ պատկերը: Գծի վրա կար 513 շոգեմեքենա, 11,259 ապրանքատար և 714 մարդատար վագոն: Գծի վրա աշխատում էին 30,185 յերկաթուղայիններ, վորոնց համարյա չերկու չերրորդը խորհրդային քաղաքացիներ, մնացյալը՝ չինացիներ:

Մուկղենի պայմանագրից հետո գծի ղեկավարության խնդրում չերկու կողմերի փոխհարաբերությունները համարյա նորմալ էլին: Ծիշտ է, չերբեմն մուկղենյան իշխանությունները, մասնավորապես Չան-Յու-Լինի որոք կռախտ կերպով խախտում էլին պայմանագրի տրամադրությունները, բայց և աջնալես բանակցությունների միջոցով հնարավոր եր լինում ստեղծված կոնֆլիկտները հարթել: Միքանի անգամ չինական իշխանությունները հարձակումներ գործեցին գծի խորհրդային հիմնարկների՝ դպրոցների, պրոֆմիությունների, ահումբների վրա: Դրանք, ախալես ասած, հետախուզական գործողություններ էլին այն լկսի

հարձակման, վոր կասարկեց այս տարվա հուլիս ամսին իմպերիալիստների յեվ նրանց լակեյների կողմից յեվ հանգեց խորհրդային-չինական դիվանագիտական ու տնտեսական հարաբերությունների խզման:

ՅԵՐԿՐԱՐԳ ԻՆՏԵՐՆԱՅԻՈՆԱԼԸ ԿՈՆՓԼԻԿՏԻ ՄԵՍԻՆ

Ինչպես վերև ասացինք, լերկաթգծի դեմ հարձակումը մի տառնձնացած, օլտատահական, տեղական բնույթ ունեցող դեպք է, խորհրդային և չինական իշխանությունների միջև տեղի ունեցած մի հասարակ կոնֆլիկտ է, այլ չերկար ժամանակից լվեր, սոցիալ-դեմոկրատիայի գերտությամբ, իմպերիալիստների և չին միլիտարիստների կողմից պատրաստված մի դավադրություն և խորհրդային Միության դեմ:

Չե՞ վոր հարձակման նախորդակին գերմանական սոցիալ-դեմոկրատիայի որդան «Ֆորվերտս»-ում մի շարք հոդվածներ ելին լույս տեսնում Զին-Արևելյան յերկաթուղու ուսումնականների ստորագրությամբ, վորոնք լիքն ելին թունալից հարձակումներով խորհրդային Միության դեմ: Այդ ապացույցում և, վոր 2-րդ Ինտերնացիոնալի

լիդերները, իբրեւ ղեկավարներ մի շարք յերկրների կառավարությունների (Անգլիա, Գերմանիա), նույնիսկ վոչ միայն տեղյակ ելին դավադրության, այլեւ ակտիվ մասնակցություն են ցուցաբերել նրան:

Կոնֆլիկտից հետո սոցիալ-դեմոկրատիան միանգամայն դեն շարտեց իր դիմակը: Ամբողջ սոցիալ-դեմոկրատական մասնուլը ինչպես միշտ, այս անգամ ևս ոգտադործեց ալդ տոլթը՝ հարձակումներ գործելու համար Խորհրդային Միության և Կոմինտերնի դեմ, միևնույն ժամանակ եւ խոնարհ, լակեյական հավատարմության հավաստիքներ տալու իմպերիալիզմին:

Հարձակումների մեջ առաջին տեղն, իհարկե, բռնում և գերման սոցիալ-ֆաշիստների որդան «Ֆորվերտսը», վորը լկտի կերպով հաշտարարեց, թե վոչ մի պրովոկացիա չի չեղել Զին-Արեւելյան յերկաթգծի վրա, վոր յերկաթգծի գրավումը հակախորհրդային մի քայլ չէ:

Գերման սոցիալ-դեմոկրատիայի Բերլին-Բրանդենբուրգյան կազմակերպությունն ավելի մեծ յիռանդ և ցուցաբերում իր ղզվելի դերը կատարելու մեջ: Իր մանիֆեստ-

տում այդ կազմակերպությունը, վորի ներ-
շնչողներից և ղեկավարներից և արյունոտ,
բանվորներ զնդակահարող՝ Բերլինի վոստի-
կանապետ տխրահոչակ Յերգիբելը, գրում
է. «Կոմմունիստները, վորոնք մի տարի տ-
առաջ «ձեռքերը հեռու Չինաստանից» լո-
ղունդի տակ ցույցեր և ժողովներ ելին կազ-
մակերպում, այժմ ամենավտանգավոր գըր-
գորություններ են ահում Չինաստանի դեմ»:

Այսպիսով սոցիալ-դեմոկրատիան յեվա փոր-
ձում է իմպերիալիստների յեվ միլիտարիստնե-
րի բեզը պատշապանել, կոնֆլիկտի մեղքը զցե-
լով Խորհրդային Միության վրա:

Սակայն ավելի առաջ է գնում չերկրորդ
Խնտերնացիոնալի Գործկոմը: Նա քննու-
թյան և առել այդ կոնֆլիկտի առթիվ
ստեղծված քաղաքական գրությունը և իր
վորոշման մեջ բացահայտ կերպով պաշտպա-
նում է նանկինյան կառավարությունը:

Միևնույն ժամանակ չերկրորդ Խնտեր-
նացիոնալն իմպերիալիզմի շահերի լավա-
դուն պաշտպանի դերն է վերցնում, չերք
առաջարկում է Չին-Արևելյան չերկաթուղու
վրա հաստատելու «չշահապրգոված» պետու-
թյունների հսկողությունը: Այդ առաջար-

կը շատ նման և ամերիկյան և ֆրանս. իմպերիալիստներին առաջարկին: Նրա ասելով՝ Անգլիան, Յապոնիան, Ամերիկան, Ֆրանսիան չշահագրգռված պետութիւններ են: Այստեղ տգիտութիւնը չէ, վոր խոսում է, ալլ ամենաստոր կեղծավորութիւնը և դավաճանութիւնը:

ՏՐՈՑԿԻՍՏՆԵՐԸ ՅԵՎ ԿՈՆՖԼԻԿՏԸ

Սոցիալ-ֆաշիստներից չեա չեն մնում նաև տրոցկիստները, հրապարակ գալով իրրե պաշտպաններ չինական գեներալների, փորձելով վարկաբեկել Խորհրդային Միութիւնը: «Ռուսաստանը, գրված և գերման սոցիալիստների որդանում, — Մանջուրիայում տանում և ամենավատ տեսակի գաղութալին քաղաքականութիւն»: Նրանք եժան դեմագոգիա չեն անում», թէ Ռուսաստանը պետք է հրաժարվի Չին-Արևելյան յերկաթգծից հոգուտ չինական աշխատավորութեան»:

Տրոցկիստներն իրենց այս ճոճոան, շարուն, «ձախ» ֆորմուլաշով փաստորեն և ուղղակի կերպով յուղ են քսում իմպերիալիստների ու միլիտարիստների հացին: Այս

բողեկիս, առանց այլ և ալլի գծից հրաժար-
վելը կնշանակի, վոչ թե ընդառաջել Չինաս-
տանի աշխատավորությանը, այլև խորհրդ-
դաշին աշխատավորության դուշքը հանձնել
Չինաստանի հեղափոխական բանվորներին
և գյուղացիներին հալածող գեներալական
կառավարությանը:

Ընդհակառակը, ներկա կոնֆլիկտում
յիթե յերկու կողմեր կան, դրանք վոչ թե
յերկու հարևան յերկրների աշխատավոր
մասսաներն են, այլ մի կողմը կանգնած
են իմպերիալիստները և միլիտարիստները,
մյուս կողմը՝ չին և խորհրդաշին աշխատա-
վորները:

Այդ կետը շեշտված է թե կոնֆլիկտի
առթիվ չինական կոմկուլսակցության կող-
մից հրատարակված կոչի և թե վերջերս
գումարված (ոգոստոս 1929 թ.) խաղաղ-ով-
կիանոսյան արհմիությունների կոնֆերեն-
ցիայում չինական և խորհրդաշին ներկա-
յացուցիչների կողմից առաջարկված բանա-
ձեռն. «Չին-Արևելյան յերկաթգծի կոն-
ֆլիկտն, — ասված է բանաձեռում, — ԽՍՀՄ և
Չինաստանի ժողովուրդների միջև առաջ
յեկած կոնֆլիկտ չէ, ալլ մի կոնֆլիկտ է,

վոր բռնկվել և մի կողմից Խորհրդային Միության և Զինաստանի աշխատավորների, իսկ մյուս կողմից Ֆեոդալական բուրժուական սեակցիայի ու խմբերիալիստների միջև:

ԻՄՊԵՐԻԱԼԻՍՏՆԵՐԻ ՆՊԸՏԸԿՆԵՐԸ

Խնչպիսի նպատակներ են հետապնդում խմբերիալիստները Զին-Արևելյան յերկաթ-գծի գրավումով: Դրանք մի քանիսն են:

1. Գրավելով յերկաթգիծը, մեր թշնամիների նպատակն էր տնտեսապես ֆլասել և վարկաբեկել Խորհրդային Միությունը: Վերևում տեսանք, թե ինչպես աչդ գիծը վերջին տարիներում հետզհետե բարգավաճում ու զարգանում էր:

2. Այդ գիծն խմբերիալիստների ձեռքին մի ուժեղ բազա կլիներ Խորհրդային Միության դեմ սկսվելիք ռազմական գործողությունների համար: Քաղաքացիական կռիվների, Անտանտայի ինտերվենցիայի, սպիտակ-գվարդիական չեկուլթների ժամանակ Սիրիերի և Մանջուրիայի դեմ ռազմական գործողությունները կատարվում էին հենված աչդ յերկաթգծի վրա:

3. Իմպերիալիստներն այդ պրոփոկացիոն քայլով ուզում եյին զրգուել Յորհրդային Միությունը պատերազմի դուրս գալ Չինաստանի դեմ, վորն առիթ կլինէր իմպերիալիստների նոր ինտերվենցիայի, և այդպիսով սոցիալիզմի շինարարությունը կխանգարվեր ու կհետաձգվեր:

4. Վորովհետև Չինաստանում հեղափոխական շարժումը վարոշ գաղարից հետո նորից աշխուժանալու նշաններ ե ցույց տալիս, վոր հակափմպերիալիստական տրամադրությունները միշտ վառ են, այս կոնֆլիկտն ստեղծելով՝ իմպերիալիստները և միլիտարիստները հնարավորություն եյին ստեղծում մասսաների ուշադրությունն ուրիշ կողմ գարծնել, հրահրել մոնո-բուրժուազիայի նացիոնալիստական կրքերը, և բարձրացնել Նանկինի կառավարութեան հեղինակությունը, վոր վերջին տարիների իր արյունոտ քաղաքականութեամբ աշխատավորական լայն մասսաների ատելութեանն և արժանացել:

5. Վոչ մի միջոցով Չինաստանի միացումը դուրս չկարողանալով բերել, այժմ Նանկինի կառավարութեանն իր հույսը

Գրել եւ չինական գեներալների եւ խորհրդ-
 դային Միութեան միջեւ սկսվելիք մի պա-
 տերազմի վրա, այն նկատառումով, վոր
 զժվարությունների եւ պատերազմի ղեկըում
 Մուկղենի կառավարութիւնը, վոր վորոշ
 չափով անկախ եւ նանկինի կենտրոնական
 կառավարությունից, ստիպված կլինի դի-
 մել նանկինի զինվորական եւ ֆինանսական
 ոգնութեան, եւ այդպիսով կարելի կլինի
 վերջնականապէս Մանջուրիայում ամրաց-
 նել կենտրոնական իշխանութեան ազդեցու-
 թիւնը: Այդ հանգամանքն առանձնապէս
 շեշտում եւ չափոնական մամուլը: «Նանկի-
 նի կառավարութիւնը, — գրում են այդ թեր-
 թերը, — դիտավորյալ կերպով վատթարաց-
 նում եւ կացութիւնը, վարպետի այդ պա-
 տըրվակով Մուկղենին զրկեն դիվանագիտա-
 կան բանակցութիւնների վարելու իրավուն-
 քից»: Այս նշանակում եւ, վոր յեթե միաց-
 ման խնդրում մուկղենյան, թե նանկինյան
 խմբավորութիւնների միջեւ տարածաշու-
 թիւն չկա, այդ առիթն ոգտագործվում ե
 չերկու խմբակցութիւնների կողմից եւ ի-
 րենց դիրքերն ուժեղացնելու նպատակով:

ԿՈՆՖԼԻԿՏԸ ՍՐՈՒՄ Ե ՀԵԿԸՍՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԸ

Իմպերիալիստներին և չին գեներալնե-
րին թվում էր, Վոր Զին-Արևելյան չերկաթ-
գիծը մի պատառ է, Վոր հեշտ կարելի չէ
կուլ տալ: Այստեղ, սակայն, նրանց հաշիվ-
ներն սխալ դուրս չեկան: Գրավման հա-
ջորդ որն իսկ սուր կերպով հակադրվեցին
իմպերիալիստական պետությունների, ինչ-
պես և չինական գեներալների շահերը: Մենք
տեսանք, թե ինչպես այս առիթից ոգտը-
վում է Նանկինի կառավարությունը՝ Մուկ-
գենին իր ազդեցության յենթարկելու հա-
մար: Մյուս կողմից չապոնական մամուլը
հաղորդում է, Վոր անհավանական չէ քա-
ղաքացիական կռիվների վերսկսումը Զի-
նաստանում, վորովհետև Չան-Սու-Լյանը
(Մուկգենի կառավարության պետը) բլոկ
է և սզմել միքանի գեներալների հետ Չան-
Կայ-Շիի (Նանկինի կառավարության պե-
տի) դեմ: Թեկուզ և ամբողջովին ճիշտ չի-
նի այս ինֆորմացիան, սլարզ է, Վոր տա-
րածացությունները չերկու կառավարու-
թյունների միջև նույնքան սուր են, ինչքան
միքանի տարի առաջ, Վոր «միացման»

կեղծ վարագուրի յետևում դեներալական շուրաքանչյուր խմբավորում իր անկախությունն և պահում և պատրաստվում է ակտիվ չեղուկթի:

Սակայն ավելի սուր կերպով արտահայտվում են իմպերիալիստների հակամարտությունները: Չին. Արևելյան յերկաթգծի շուրջը միմյանց են բաղխվում չորս մեծ պետությունների՝ Անգլիայի, Ամերիկայի, Յապոնիայի և Ֆրանսիայի շահերը:

Այդ դուրքյան առանցքի անգլո-ամերիկյան յելյապոն-ամերիկյան անսագոնիզմն է:

ՅԱՊՈՆ-ԱՆԳԼԱ-ԱՄԵՐԻԿԱՆ ՄԲՏՈՒՄԸ

Իմպերիալիստների ինչպիսի քաղաքական և տնտեսական փոխհարաբերություններ կան Մանջուրիայում և Չինաստանում:

Առաջին տեղը զբաղում է Խաղաղ ովկիանոսի սլրորէմը, թե ով գերիշխող պետք է լինի այդ ովկիանոսում, ալսինքն ով ամենից շատ ապրանք է վաճառելու, կապիտալ և շահագործելու Չինաստանում:

Անգլիան առաջին պետություններից մեկըն է, վոր դեռևս հիսունական թվականներին, աֆրոնի պատերազմից հետո, մուտք

գործեց Չինաստան և սկսեց դադութացման իր քաղաքականությունը:

Իննսունական թվականներին չին-պոնական պատերազմից հետո նրա որինակին հետևեց Յապոնիան: Յապոնիայի ազդեցությունն ավելացավ մանավանդ իմպերիալիստական պատերազմի ընթացքում, չեբբ Յապոնիան գրավեց Չինաստանի գերմանական դադութները: Հետագայում, մանավանդ Չան-Յո-Լինի (Մուկդենի նախկին ղեկավար) որոք, Յապոնիան իբրև տեր ու տիրական հաստատվում և Մանջուրիայում: Մի տեսակ ազդեցության շրջանակների բաժանում է լինում, Անգլիան Հարավային Չինաստանում, Յապոնիան Մանջուրիայում:

Դեպի Չինաստան ամենից ուշը իր շոշափուկները չերկարացրեց Ամերիկայի Միացյալ Նահանգները, սակայն հիմնավոր և խոր կերպով, մանավանդ իմպերիալիստական պատերազմից և քաղաքացիական կռիվների դադարից (1927 թ.) հետո:

Դեռևս 1924 թվին Չինաստանի արտաքին առևտրի 16 տոկոսն ընկել էր Ամերիկայի ձեռքը: Անգլիայինը կազմում էր 37 տոկոս և Յապոնիայինը՝ 24 տոկոս: 1927 թ.

միայն Ամերիկայի բաժինն է, վոր ավելացել է, իսկ մյուսներինը պակասել:

Հաջորդ տարիներում Նանկինի կառավարութիւնը՝ վտառով-զլխով անձնատուր չեղով ամերիկյան կապիտալիզմին, ինչպես տեսանք նախորդ գլխում:

Շուկայի համար այս պայքարը չեւ կարող չծախալվել նայել Մանջուրիայում յեւ Զին-Արեւիկայան յերկարգծի շուրջը:

Գրավելուց հետո անհրաժեշտ է, այդ գիծը շահագործել, կապիտալներ ելին հարկավոր: Ո՞վ էր տրամադրելու այդ կապիտալները և հետևաբար ո՞վ էր իր կոնտրոլին յենթարկելու այն: Այստեղ հակադրվում են Ամերիկայի և անգլո-չապոնական կապիտալիստները: Հզոր մրցակցի հանդեպ վարու խնդիրներում հակադիր Յապոնիան յեւ Անգլիան սխալված են գործակցել՝ խանգարելու համար նրա առաջխաղացումը Զինասանում: Ամերիկյան իմպերիալիզմի ծախսումը ճնշողական յեւ ռազմական վստեգներով սպառնալից է Յապոնիայի, ինչպես նայել Անգլիայի համար:

ԸՄՆԵՐԻԿՆԵՐԻ ՄԻՋՆՏՏՈՒԹՅՈՒՆԸ

Յերկաթգծի գրավումից հետո ստեղծված դրութչունից զուրս գալու համար Միացյալ Նահանգների կառավարութչունը նախաձեռնութչուն վերցրեց: Հուլիսի 25-ին Միացյալ Նահանգների արտաքին գործերի մինիստր Ստիմսոնը դիմեց Անգլիայի, Յապոնիայի, Ֆրանսիայի, Գերմանիայի և Իտալիայի ներկայացուցիչներին, առաջարկելով կոնֆլիկտը հարթելու համար մի հատուկ հանձնաժողով ստեղծել: Հայտագրի մեջ վարագուրված ձեվով առաջարկվում է, վոր հիշյալ պետւթյուններն ոգնեն Չինասանին յեճ գնելու Չին-Արեվելյան յերկարուղին:

Բուրժուական բազմաթիվ թերթեր ասում են, վոր Ստիմսոնի դիմումը քողարկված մի փորձ է՝ յերկարուղին գցելու ամերիկյան բանկիրների ձեռքը:

Վերցնելով իր ձեռքը այդ կարևոր լեռկաթուղին՝ Ամերիկան սարսափելի հարված կտար Յապոնիային: Ահա թե ինչու ամերիկյան առաջարկը համակրական արձագանգ չգտավ Յապոնիայի և Անգլիայի կող-

մից: Միայն Ֆրանսիան եր, վոր վորոշ չափով միացավ Եմերիկյան առաջարկին: Այդ հասկանալի չէ, վորովհետեւ Ֆրանսիան, իբրեւ գլխավոր բաժնետերերից մեկը ուսւ-ասիական բանկի, ինչպէս նաեւ գլխավոր պարտատերը ցարական Ռուսաստանի, հույս ունի միջազգային կոնցրոլ հաստատելու դեպքում վորոշ գումարներ ստանալ ի հասուցումն իրն պարսֆերի:

Զին-Արեւելյան յերկաթգծի կոնֆլիկտի լուծման համար խորհրդային իշխանության տեսակետը պարզ եւ եւ արտահայտված եւ այն նոտայում, վոր ընկեր կարախանի կողմից հուլիսի 13-ին ներկայացվեց չինական կառավարութեան: Կոնֆլիկտի լուծման հիմք կարող են լինել միայն խորհրդային հետեյալ առաջարկները.

1) Անմիջապէս կոնֆերենցիա հրավիրել Զին-Արեւելյան յերկաթուղու հետ կապված խնդիրների կարգավորման համար:

2) Չինական իշխանություններն անմիջապէս պետք եւ վերացնեն իրենց ինքնագլուխ գործողությունները Զին-Արեւելյան յերկաթուղու վերաբերմամբ:

3) Բոլոր ձերբակալված խորհրդային քա-

դաքացիներն ազատվում են, և չինական իշխանությունները զազարեցնում են բոլոր հալածանքներն ու ճնշումները թե խորհրդային քաղաքացիների և թե խորհրդային հիմնարկների վերաբերմամբ (ընկ. Կարախանի նոտալից):

Իհարկե այս առաջարկներն սկզբում մերժվեցին: Չինական իշխանությունները համաձայնեցին բանակցություններ սկսել, պայմանով, վոր ներկա դրությունը պահպանվի: Նրանք այդպիսով ուզում էին, վոր խորհրդային իշխանությունն ընդունի կասառված վիասը:

ՄԻՋԱԶԳԱՅԻՆ ՊՐԱԼԵՏԵՐԻՆՏԻ ԲՈՂԱՔԸ

Սակայն նրանք կտրական մերժման միայն հանդիպեցին:

Դրանից հետո չինական գեներալների ալտիվ յեղուկները, զինված հարձակումները մեր տերրիտորիայի վրա շատացան: Բայց չինական-գեներալների վարձկաններն յեղ սպիսակ-գվարդիական ավազակները իրենց գլուխը ջարդեցին ներսական Կարմիր բանակի դեմ:

Ռադմահեղափոխական Խորհրդի հրամա-

նով կազմակերպվեց Հեռավոր Արևելքի հատուկ բանակ մետալլիստ բանվոր և կարմիր բանակի հերոս ընկեր Բլյուխերի հրամանատարությամբ: Ամեն ուր Խորհրդային Միության զանազան մասերից բանվորներն ու աշխատավոր գյուղացիները հազարավոր դիմումներ են տալիս իբրև կամավոր այդ բանակին մասնակցելու համար: Ամբողջ աշխարհում բողոքի և զայրույթի մի հսկա ալիք բարձրացավ իմպերիալիզմի և միլիտարիզմի այս ավանտյուրայի դեմ: Միլիոնավոր պրոլետարական մասսաներ վոսֆի կանգնեցին հանուն խորհրդային հայրենիքի, պրոլետարական դիկտատուրայի յերկրի պատկանության: Հակապատերազմյան Միջազգային Կարմիր ուրվերաժվեց մի հուժկու յելույքի, քնդդեմ հակախորհրդային պատերազմի պատրաստության:

Քաղաքական այսպիսի պայմաններում էր, վոր իմպերիալիստներն ու միլիտարիստներն ստիպվեցին նահանջել:

Մի կողմից խորհրդային կառավարության վճռական հաստատակամությունը, մյուս կողմից միջազգային պրոլետարիատի ազդարարությունն այն մասին, վոր թույլ

չի տա հարձակվելու ԽՍՀՄ դեմ, և վերջապես խմբերիալիստների և չինական միլիտարիստների բազմաթիվ հակամարտությունները կոնֆլիկտը լուծելու ուրիշ յեւք չնչին թողնում, բայց յեթե զիջումների ուղին, խորհրդային առաջարկների հիման վրա:

Այդպես եւ չեղավ:

ԳԼՍԵԿԵՐԳԵՅԻՆ ԹԺՆԵՄԻՆ ՆԱՀԱՆՋՈՒՄ ՈՒ ՄԵՆՆՈՎՐՈՒՄ Ե

Ոգոստոսի 28-ին, Մոսկվայի գերմանական դեսպան ֆոն Դիրկսենի միջոցով արտգործոպղիմի տեղակալ ընկ. Լիտվինովին հանձնվեց չինական կառավարության նոտան և առաջարկը կոնֆլիկտը լուծելու համար բանակցություններ վերսկսելու, ձերբակալվածներին ազատ արձակելու, գծի խորհրդային նոր վարչություն նշանակելու և այլնի մասին:

Չինական կառավարության առաջարկով Չին-Արևելյան չերկաթգծի վրա համարյա պետք ե վերահաստատվեր նախկին դրությունը, վորից հետո բանակցություններն սկսվեին Մոսկղենի և Պեկինի պայմանագրի

րի հիման վրա, վորով չինական կառավարությունն իրավունք ունի յետ գնեկու չերկաթգծի խորհրդային բաժինը:

Խորհրդային կառավարությունը վորոշ փոփոխություններով ընդունեց Չինաստանի առաջարկը:

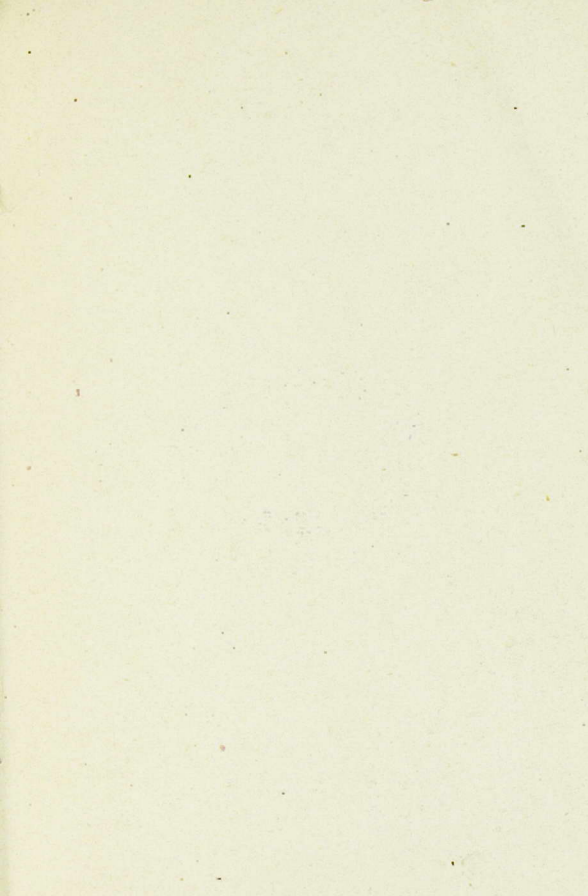
Կասկած չկա, վոր իմպերիալիստներն ու չինական միլիտարիստների այս զիջումը չերբեք չի նշանակում, վոր նրանք յետ հնկանգնում հակախորհրդային պատերազմի նախապատրաստության իրենց նպատակներից: Ներկա նահանջը միայն բղխում եքաղաքական այն աննպաստ կոնյունկտուրայից, վոր զոյություն ունի «ստաբիլիզացիայի յանձնարկված» կապիտալիզմի ներքին հակասությունների յեւ վերոհիշյալ մյուս պատճառների հետեւանքով:

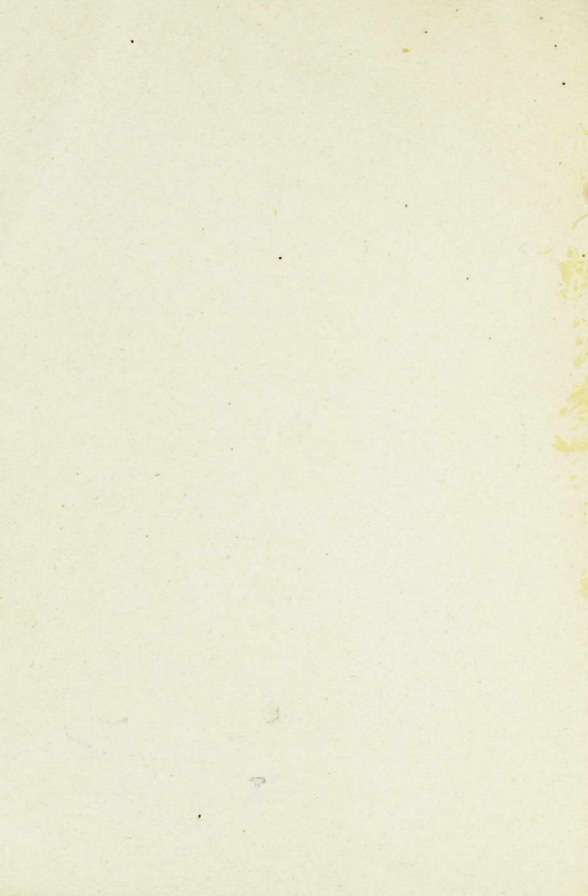
Նահանջող դոսակարգային թշնամին հետադաշում ևս պիտի ոգտվի ամեն մի առիթից՝ նոր դժվարություններ, նոր կոնֆլիկտներ ստեղծելու և հնարավոր դեպքում հակախորհրդային պատերազմ սկսելու համար: Այս բոլորը պարտադրում ե մեզ լինել միշտ պատրաստ՝ հակահանդիմադ տալու համար ներքին յեւ արտաքին դաժակար-

գալին թշնամուն: Այդ հակահարվածն աշն-
քան ավելի ուժեղ կլինի, ինչքան մեծ թա-
փով առաջ կտանենք յերկրի ինդուստրիա-
ցման, գյուղի սոցիալիստական վերակա-
ռուցման, կուլտուրական հեղափոխության,
յերկրի պաշտպանության գործը:

Այդ սւղղությամբ գնում են և պիտի
գնան մեր աշխատանքները:

ԳԱԱ Հիմնարար Գիտ. Գրադ.

FL0035569

-024-

ԳԻՆԸ 28

A I
1507

ՄԵԿ
ՕՐԻՆԱԿ

